

TALLINNA LINDAKIVI LASTEAIA ÕPPEKAVA

TALLINN
2019

SISUKORD

1.	LASTEASUTUSE LIIK JA ERIPÄRA.....	4
2.	ÕPPE- JA KASVATUSTEGEVUSE EESMÄRGID, PÕHIMÕTTED JA ÕPIKÄSITUS	5
2.1	Õppe- ja kasvatustegevuse eesmärgid	5
2.2	Õppe- ja kasvatustegevuse läbiviimise põhimõtted.....	5
2.3	Õpikäsitus.....	6
3.	ÕPPE- JA KASVATUSTEGEVUSE KORRALDUS	7
3.1	Õppe- ja kasvatustegevuse kavandamine	7
3.2	Päevakava koostamise põhimõtted	8
3.3	Rühma aasta tegevuskava struktuur	8
4.	ERIVAJADUSTEGA LAPSE ARENGU TOETAMISE PÕHIMÕTTED JA KORRALDUS	9
5.	EESTI KEELE KUI TEISE KEELE ÕPE.....	10
6.	KOOSTÖÖ LAPSEVANEMAGA.....	10
7.	KOOLIEELSETE LAPSE EELDATAVAD ÜLDOSKUSED	11
7.1	Mänguoskused.....	11
7.2	Tunnetus- ja õpioskused.....	11
7.3	Sotsiaalsed oskused	11
7.4	Enesekohased oskused	11
8.	VALDKONDADE ÕPPE- JA KASVATUSTEGEVUSE EESMÄRGID, KORRALDUS JA SISU NING LAPSE ARENGU EELDATAVAD TULEMUSED ÕPPEKAVA LÄBIMISEL VANUSETI.....	17
8.1	Valdkond MINA JA KESKKOND	17
8.2	Valdkond KEEL JA KÕNE.....	26
8.3	Valdkond EESTI KEELE KUI TEINE KEEL.....	29
8.4	Valdkond MATEMAATIKA	31
8.5	Valdkond KUNST	34
8.6	Valdkond MUUSIKA.....	38
8.7	Valdkond LIIKUMINE	41
9.	LAPSE ARENGU ANALÜÜSIMISE JA HINDAMISE PÕHIMÕTTED NING SELLE KORRALDUS.....	45
10.	ÕPPEKAVA UUENDAMISE JA TÄIENDAMISE KORD.....	45
11.	LISA 1: TESTID.....	46
12.	LISA 2: KOOLIVALMIDUSE KAART	61
	Õppekava kooskõlastus ja kinnitamine.....	63

SISSEJUHATUS

Tallinna Lindakivi Lasteaia õppekava on koostatud Vabariigi Valitsuse 29. mai 2008. aasta määrusega nr 87 kinnitatud “Kooleelse lasteasutuse riikliku õppekava” alusel. Lasteasutuse õppekava on lasteasutuse õppe- ja kasvatustegevuse alusdokument, milles kajastuvad töötajate ja lastevanemate eesmärkide, põhimõtete ning õppe- ja kasvatuskorralduse kokkulepped. Õppekavaarendus eeldab lasteasutuse töötajate ja lastevanemate dialoogi, kus täiendatakse üksteise vaateid ning kujundatakse õppe- ja kasvatustegevuste korralduse põhimõtted.

Lasteasutuse õppekava kinnitab lasteasutuse juhataja pedagoogilise nõukogu ettepanekul, kuulates ära hoolekogu arvamuse.

Õppekavas on välja toodud:

- lasteasutuse liik ja eripära;
- õppe- ja kasvatustegevuse eesmärgid, põhimõtted, sisu ja lapse arengu eeldatavad tulemused õppekava läbimisel vanuseti;
- õppe- ja kasvatustegevuse korraldus (päevakava koostamise põhimõtted, õppe- ja kasvatustegevuse kavandamise perioodi pikkus), sealhulgas suveperioodil;
- lapse arengu analüüsimise ja hindamise põhimõtted, sealhulgas korraldus;
- erivajadustega lapse arengu toetamise põhimõtted, sealhulgas korraldus;
- lapsevanematega koostöö põhimõtted, sealhulgas korraldus;
- õppekava uuendamise ja täiendamise kord.

Õppe- ja kasvatustegevuste valdkondadele toetudes koostavad iga rühma õpetajad oma rühma laste arengutasemest lähtuvalt aasta tegevuskava. Selle alusel koostatakse rühma nädalaplaan, kus kajastuvad konkreetsete tegevusülesanded erinevates õppe- ja kasvatustegevustes, mis lõimitult haaravad kõiki tegevusvaldkondi. Õpetajad analüüsivad nädalaplaani eesmärkide täituvust õppe- ja kasvatustegevuse päevikus.

Laste arendamisel ja õpetamisel kasutavad õpetajad klassikalist pedagoogikat, eripedagoogikat, Johannes Käisi üldõpetuse põhimõtteid, Hea Alguse ja Maria Montessori pedagoogika elemente ning õues õppe.

1. LASTEASUTUSE LIIK JA ERIPÄRA

ÜLDINFO

Omandivorm	Tallinna linna munitsipalaasutus
Aadress	Koorti 5, Tallinn 13623
Pedagoogide arv	29
Rühmade arv	12
Rühmade liigid	sõimerühmad, lasteaiarühmad, tasandusrühmad, pervasiivse arenguhäirega laste rühm

ERIPÄRA

Lindakivi lasteaia töö eripäraks on olnud algusest peale rahvuslikkus – toetumine rahvakalendri tähtpäevadele, eesti ja vene rahvakultuuri uurimisele. Lasteaias rakendatakse «Kiusamist vaba lasteaed» ja keelekümblusprogrammi.

Teiseks suunaks meie töös on tervise- ja liiklusõpetus. Oleme liitunud Tervist Edendavate Lasteaedade võrgustikuga. Põhirõhk on suunatud lapse arengule ja tervisele, soodsa väliskeskkonna loomisele ning sisekeskkonna parandamisele.

Tahame olla eeskujuks ja jagada kogemusi:

- terviseedenduse alal;
- tervisliku keskkonna loomisel;
- lastevanemate lasteaiaelus osalemisel;
- õpetamisviiside, lasteaiatöötajate pädevuse, laste arengu tundmise ja tema tervise kaitsmise poolest.

MISSIOON

Tallinna Lindakivi Lasteaed on turvalise ja mitmekülgset arengut pakuva kasvukeskkonnaga hea mainega lasteaed.

VISIOON

Tallinna Lindakivi Lasteaed on lapse vajadustest lähtuv, kõrge õppekvaliteediga haridusasutus, kus professionaalsete ja motiveeritud õpetajate ning perede toetusel kasvab väike inimene terveks, kombekaks ja teadmishimuliseks koolilapseks.

2. ÕPPE- JA KASVATUSTEgevuse EESMÄRGID, PÕHIMÕTTED JA ÕPIKÄSITUS

2.1 Õppe- ja kasvatustegevuse eesmärgid

Õppe- ja kasvatustegevuse üldeesmärk on lapse mitmekülgne ja järjepidev areng kodu ja lasteasutuse koostöös.

Üldeesmärgist lähtuvalt toetab õppe- ja kasvatustegevus lapse kehalist, vaimset, sotsiaalset ja emotsionaalset arengut, mille tulemusel kujuneb lapsel terviklik ja positiivne minapilt, ümbritseva keskkonna mõistmine, eetiline käitumine ning algatusvõime, esmased tööharjumused, kehaline aktiivsus ja arusaam tervise hoidmise tähtsusest ning arenevad mängu-, õpi-, sotsiaalsed ja enesekohased oskused.

2.1.1 Sõimerühma õppe- ja kasvatustegevuse eesmärgid

Üldeesmärk on luua laste arengut ja positiivseid emotsioone tekitav keskkond, et lapsel tekiks huvi lasteaeda (rühma) tuleku vastu.

- Toetada ja abistada lapsevanemaid lapse kohanemisel lasteaiaa.
- Lapsel kujuneb esmane, mängu, sotsiaalsed ja enesekohased oskused.

2.1.2 Aiarühma õppe- ja kasvatustegevuse eesmärgid

Üldeesmärk on lapse mitmekülgne ja järjepidev areng kodu ja lasteasutuse koostöös.

- Laps rakendab ja arendab oma andeid ning isikupära kõigi tegevuste kaudu.
- Laps hoolib tervisest, kehalisest aktiivsusest, kaaslastest ja ümbritsevast keskkonnast.
- Laps tähistab rahvuslikke tähtpäevi, hindab eesti ja vene kultuuripärandit ja traditsioone.
- Laps suudab liikluses võimalikult riskivabalt ja turvaliselt käituda ning tuleb toime hilisemas elus.

2.2 Õppe- ja kasvatustegevuse läbiviimise põhimõtted

Lindakivi lasteaia õppe- ja kasvatustegevuse korraldamise põhimõteteks on:

- lapse individuaalsuse ja tema arengupotentsiaali arvestamine;
- lapse tervise hoidmine ja edendamine ning liikumisvajaduse rahuldamine;
- lapse loovuse toetamine;
- mängu kaudu õppimine;
- humaansete ja demokraatlike suhete väärtustamine;
- lapse arengut ja sotsialiseerumist soodustava keskkonna loomine;
- lapsele turvatunde, eduelamuste tagamine;
- üldõpetusliku tööviisi rakendamine;
- kodu ja lasteasutuse koostöö;
- eesti kultuuritraditsioonide väärtustamine ning teiste kultuuride eripäraga arvestamine.

Lapse arengu toetamine lasteasutuses on meeskonnatöö, mille toimimise eest vastutab lasteasutuse juhataja.

2.3 Õpikäsitus

Õppimine on elukestev protsess, mille tulemusel toimuvad muutused käitumises, teadmistes, hoiakutes, oskustes jms ning nendevahelistes seostes. Laps õpib matkimise, vaatlemise, uurimise, katsetamise, suhtlemise, mängu, harjutamise jms kaudu.

Õppe- ja kasvatustegevuse kavandamisel ja läbiviimisel arvestatakse laste eripära: võimeid, keelelist ja kultuurilist tausta, vanust, sugu, tervises seisundit jms. Pedagoogid on laste arengu suunajad ning arengut toetava keskkonna loojad.

Laps on õppe- ja kasvatustegevuses aktiivne osaleja ning tunneb rõõmu tegutsemisest. Last kaasatakse tegevuste kavandamisse, suunatakse tegema valikuid ning tehtut analüüsima.

Õppe- ja kasvatustegevuses luuakse tingimused, et arendada lapse suutlikkust:

- kavandada oma tegevust, teha valikuid;
- seostada uusi teadmisi varasemate kogemustega;
- kasutada omandatud teadmisi erinevates olukordades ja tegevustes;
- arutleda omandatud teadmiste ja oskuste üle;
- hinnata oma tegevuse tulemuslikkust;
- tunda rõõmu oma ja teiste õnnestumistest ning tulla toime ebaõnnestumistega.

2.3.1 Õpikäsitus tasandusrühmas

- Tasandusrühm on lasteaia rühm, kus mängivad ja õpivad erivajadusega lapsed.
- Tasandusrühma võetakse vastu spetsiifiliste arenguhäiretega lapsi.
- Tasandusrühma töö eesmärk on luua võimalikult arendav keskkond erivajadusega lapsele.
- Tasandusrühmades tagatakse vajalik eriabi meetodiliste ja korralduslike meetmetega, spetsiifilise õppe- ja kasvatustööga ning abivahendite kasutamisega.
- Erivajadusega lastele koostatakse individuaalne arengukava.
- Tasandusrühma suunamiseks tuleb lapsevanemal pöörduda nõustamiskomisjoni poole.
- Nõustamiskomisjonide pädevusse kuulub ka koolikohustuse edasilükkamine.
- Nõustamiskomisjon teeb otsuseid meditsiiniliste, psühholoogiliste ja pedagoogiliste uuringute põhjal.

3. ÕPPE- JA KASVATUSTEGEVUSE KORRALDUS

3.1 Õppe- ja kasvatustegevuse kavandamine

Tallinna Lindakivi lasteaia õppe- ja kasvatustegevuse korralduse aluseks on Tallinna Lindakivi lasteaia õppekava, mis vastab Vabariigi Valitsuse 29. mai 2008 a. määrusega nr 87 kinnitatud riiklikule õppekavale.

Lasteaed korraldab õppe- ja kasvatustegevust õppeaastati. Õppeaasta algab 1. septembril ning kestab 31. augustini. Aktiivne õppeperiood lasteaias toimub 1. septembrist kuni 31. maini. Suvekuudel toimub õppe- ja kasvatustegevuse valdkondade sisu kordamine ning põhirõhk on mängulisel õuetegevusel.

Lindakivi lasteaias toimub õppe- ja kasvatustegevus vene keeles, eesti keele õpetamine lastele algab alates 3 eluaastast.

Lasteaias algab õppe- ja kasvatustöö planeerimine nädalateemade kaupa alates septembri 2. nädalast. Esimesel nädalal planeeritakse laste kohanemist toetavate mängude ja tegevustega ning toimub laste arengu jälgimine.

Lasteaia õppe- ja kasvatustegevuse korraldus võimaldab lasteaiaõpetajal töötada lapsega individuaalselt. Individuaalses töös arvestatakse lapse iseloomu, võimeid, oskusi, kodust olukorda, arengupotentsiaali.

Õppe- ja kasvatustegevus lasteaias toimub rühma päevakava alusel, mis määrab lapse eale vastava päevarütmi, une- ja ärkveloleku aja, kus vahelduvad igapäevatoimingud (mäng, loominguine tegevus, liikumine jm) ning lasteaiaõpetaja kavandatud õppe- ja kasvatustegevus.

Lapse kasvades ja arenedes väheneb päevakavas igapäevatoimingutele kulutatav aeg ning suureneb lasteaiaõpetaja kavandatud õppe- ja kasvatustegevuste osakaal. Laste igapäevatoimingud ja vabategevused võtavad olulise osa päevakavast, kuid annavad palju võimalusi ka laste arendamiseks, teadmiste ja oskuste kinnistamiseks.

Lapse arengus on suur tähtsus mängul, selleks peab päevakavas kõige enam aega jääma. Mängudes omandatakse sotsiaalseid kogemusi, kujundatakse eneseteenindamisoskusi ja tööharjumusi ning kinnistatakse teadmisi-oskusi.

Lapse arengut soodustab aktiivset liikumist stimuleeriv, mitmekesiseid liikumisvõimalusi ja – kogemusi ning positiivseid eeskujusid pakkuv keskkond. Tervise seisukohalt on oluline, et laps viibiks võimalikult palju värskes õhus.

Lasteaias toimub laste süsteemne, järjepidev ja eesmärgistatud arendamine ja harjumuste kujundamine peamiselt lasteaiaõpetaja kavandatud mängulise õppe- ja kasvatustegevuse kaudu.

Õppe- ja kasvatustegevuse seovad tervikuks lapse elu ja ümbritsevat keskkonda käsitlevad teemad.

Õppe- ja kasvatustegevused on planeeritud rühmades lõimitud, arvestades lapse vanust.

- Kuni kolmeaastastel lastel kestab planeeritud tegevus 10-15 minutit, kolme- kuni kuueaastastel lastel kuni 25 minutit, kuue- kuni seitsmeaastastel kuni 35 minutit.
- Kuni kolmeaastastel lastel on planeeritud tegevusi päevas kuni 3, kolme- kuni kuueaastastel lastel kuni 4 ning kuue- kuni seitsmeaastastel lastel kuni 5.

Tegevusi planeeritakse nii, et lapsel oleks võimalus teha valikuid. See õpetab last iseseisvalt tegutsema, oma tegevust korrigeerima ja tegevuse tulemuste eest vastutama.

3.2 Päevakava koostamise põhimõtted

Lasteasutuse direktor kinnitab käskkirjaga päevakava, lähtudes lasteasutuse õppekavast ning arvestades lasteasutuse lahtioleku aega, laste ealisi ja individuaalseid arenguvajadusi.

Pedagoog jälgib päevakava koostamisel, et lastel oleks piisavalt aega ja võimalusi aktiivseteks ja vaikseteks tegevusteks ning et õppe- ja kasvatustegevused, igapäevatoimingud ja vabategevused vahelduks sujuvalt ja moodustaks laste jaoks tasakaalustatud terviku. Päevakavas arvestatakse lastele soovitatud värskes õhus viibimise aega ja tervisliku toitumise soovitusi.

Päevakava kohaselt võimaldatakse ühe kuni kolme aasta vanusele lapsele vähemalt üks kord päevane uneaeg. Vanematele lastele peab olema tagatud päevas vähemalt üks tund puhkeaega valikuvõimalusega une ja muu vaikse tegevuse vahel.

Erivajadustega lapsele võimaldatakse uneaeg lapse tervisest ja arengulisest eripärast lähtudes.

Päevakavas nähakse ette laste lasteasutusse toomise ja kojuviimise aeg, arvestades õppe- ja kasvatustegevuse korraldust ja hoolekogu soovitusi.

Lapse lasteasutusse toomine ja kojuviimine ei tohi üldjuhul segada une- ja söögiaega ning planeeritud õppe- ja kasvatustegevust.

Laps peab viibima iga päev sõltuvalt ilmastikutingimustest 1–2 korda õues. Lapse õues viibimise aeg sõltub välisõhu temperatuurist ja tuule kiirusest ehk tegelikult toimivast välisõhu temperatuurist (tuule-külma indeksist). Kui lasteasutuses on varikatused, mis võimaldab viida lapsi vihmasaju ja lumetuisu korral õue.

Madalama kui miinus 20 °C tegelikult toimiva välisõhu temperatuuri ja madalama kui miinus 15 °C välisõhu temperatuuri korral ei viida lapsi õue või lühendatakse õues viibimise aega 20 minutini. Tegelikult toimivat välisõhu temperatuuri hinnatakse Eesti Meteoroloogia ja Hüdroloogia Instituudi veebilehel www.emhi.ee avaldatud igapäevaste ilmavaatluste andmete alusel.

3.3 Rühma aasta tegevuskava struktuur

Rühma tegevuskava koostamisel lähtutakse peamiselt Tallinna Lindakivi lasteaia õppekavast, lisaks ka arengukavast ja aasta tegevuskavast.

Rühma tegevuskavu koostades selgitatakse õppeaasta alguseks välja rühmas olevate laste vanuselised, individuaalsed ja arengulised iseärasused. Selleks annavad hea võimaluse eelmise õppeaasta õppe- ja kasvatustegevuse aruanded, mis tuginevad laste arenguanalüüside ning laste arenguestluste kokkuvõtetele.

Rühma tegevuskava koosneb:

- sissejuhatus;
- rühma õppe- ja kasvatustegevuse eesmärgid ja põhimõtted;
- lapse arengu ülevaade vanusegrupiti;
- nädala teemade jaotus kuude lõikes;
- valdkonnad (eesmärgid, sisu, eeldatavad tulemused);
- üldoskused (sotsiaalsed, enesekohased, mängu, tunnetus- ja õpioskused);
- õppekäigud;
- koostöö vanematega;
- üritused;
- päevakava.

4. ERIVAJADUSTEGA LAPSE ARENGU TOETAMISE PÕHIMÕTTED JA KORRALDUS

Erivajadustega laps on laps, kelle võimetest, terviseseisundist, keelelisest ja kultuurilisest taustast ning isiksuseomadustest tingitud arenguvajaduste toetamiseks on vaja teha muudatusi või kohandusi lapse kasvukeskkonnas (mängu- ja õppevahendid, ruumid, õppe- ja kasvatusmeetodid jm) või rühma tegevuskavas.

Tallinna Lindakivi Lasteaias on kaks tasandusrühma ja pervasiivse arenguhäirega laste rühm.

- *Õpetajad hindavad ja analüüsivad kord õppeaastas (kevadel) kõikide laste arengut.* Arenguvaatluste järel tuleb kokku rühma meeskond (õpetajad, liikumis- ja muusikaõpetaja, logopeed). Arutelu teemadeks on:
 - rühma koosseis õppeaastal;
 - iga lapse arenguvaatluse tulemused;
 - õppe- ja kasvatusgevuse eesmärkide täpsustamine laste arengutaset arvestades;
 - lisauuringute vajalikkus mõnel lapsel koostöös teiste spetsialistidega;
 - individuaalse arenduskava vajalikkus.
- *Logopeed hindab ja analüüsib õppeaasta alguses kõikide laste kõne ning selgitab välja kõneravi vajavad lapsed.* Logopeed kannab kõne uurimise tulemused rühma päevikusse. Logopeed täidab vastavat dokumentatsiooni lähtudes Eesti Logopeedide Ühingu koduleheküljel (www.elu.ee) olevast lisamaterjalist (Lasteaias töötava logopeedi dokumentatsioon).
- *Kogutud informatsiooni põhjal leitakse erivajadusega lapsele sobiv sekkumisviis:*
 - Koostöös lapsevanematega rakendatakse lapsele sobiva õppe- ja kasvatusprotsessi korraldamisel lisaks rühma tegevuskavale individuaalset arenduskava;
- *Sõltuvalt lapse erivajadusest nõustavad pedagoogid ja teised spetsialistid lapsevanemaid.* Erivajadusega lapse koolieelse arengu toetamiseks on vajalik tihe koostöö perekonna, lasteasutuse, kohaliku omavalitsuse, meditsiini- ja psühholoogiatega vahel.
- *Erivajadusega lapse arendamises osalevad vajalikud spetsialistid* (logopeed, muusika- ja liikumisõpetaja).
- *Vastavalt erivajadusele otsib õpetaja lapse arendusviise ning püüab talle luua võimalikult arendava keskkonna.*

Individuaalne arenduskava

Individuaalne arenduskava (IAK) on dokument, mis määrab kindlaks arengulisi erivajadusi arvestada õpetuse individuaalsed eesmärgid ja sisu, ajalise kestuse, õppematerjali kohandamise ja hindamise. IAK koostatakse erivajadusega lapsele või lapsele, kes oma arengutasemelt rühmakaaslastest oluliselt erineb.

IAK koostatakse lapsele meeskonnatöona kindlaks ajavahemikuks neis arenguvaldkondades, milles tema arengutase erineb eeldatavast eakohasest tasemest.

- *IAK koostamise protsessi etapid on:*
 - võimalike erivajadustega lapse märkamine;
 - täpsustav hindamistegevus;
 - IAK koostamine (IAK meeskonna arutelu, eesmärkide, valdkondade ja jõukohaste oskuste fikseerimine; arenguestlus lapsevanemaga);
 - IAK rakendamine.

IAK meeskond tuleb kokku vastavalt vajadusele ja meeskonnal on õigus määrata oma tegevuse ajakava.

5. EESTI KEELE KUI TEISE KEELE ÕPE

Tallinna Lindakivi Lasteaias alustatakse laste eesti keele õpet kolmeaastaselt:

- eraldi keeletegevuste kaudu;
- keeleõpet teiste tegevustega lõimides;
- osalise keelekümbluse metoodikat rakendades.

Lapsed omandavad eesti keele lõimitud tegevuste kaudu, millele lisandub ka eesti keele tugiõpe. Eesti keele õppe eeldatavate tulemuste kavandamisel arvestatakse nii laste arengutaset, vanust kui ka eesti keele õppe mahtu ning metoodikat. Erivajadustega lapsele koostatakse eesti keele kui teise keele õpetamiseks vajadusel individuaalne arenduskava.

6. KOOSTÖÖ LAPSEVANEMAGA

Tulenevalt Eesti Vabariigi Haridusseadusest (§24) omandatakse alusharidus põhiliselt kodus ning selle eest vastutavad vanemad või neid asendavad isikud. Perekondlikku kasvatust toetavad ja täiendavad koolieelsed lasteasutused. Lasteasutuse pedagoogid teevad lapsevanemaga lapse arengu toetamiseks koostööd, mis põhineb dialoogil, vastastikusel usaldusel ja lugupidamisel. Koostöö põhineb lastevanemate teavitamisel, kaasamisel ning nende ootuste väljaselgitamisel ja tagaside saamisel. Pedagoog teavitab regulaarselt lapsevanemat lapse arengust ja õppimisest ning õppe- ja kasvatustegevuse korraldusest. Lapsevanemad on oodatud osalema rühma igapäevaelus ja üritustel. Neil võimaldatakse osaleda õppe- ja kasvatusprotsessi kavandamises ja läbiviimises.

Lasteaias infovahetus lastevanematega on süsteemne:

- vestlemine lapse tuleku ja lahkumise ajal;
- lasteaia kodulehekülj;
- kirjalikud teated vanematele;
- rühmade teadetetahvlid ja üldstend;
- lastevanematega kohtumine kindlaksmääratud ajal;
- lapse arenguestlused;
- avatud uste päevad rühmas ja lasteaias;
- lastevanemate koosolekud sügisel ja kevadel.

Üks kord aastas viiakse läbi lastevanemate rahuloluuuring väljaselgitamiseks nende ootused ja tagasiside lasteasutuse tegevusele. Igast rühmast valitakse üks lapsevanem lasteai hoolekogusse, et osaleda lasteaia arengut ja tegevusi puudutavates otsustamisprotsessides.

7. KOOLIEELSETE LASTE EELDATAVAD ÜLDOSKUSED

Õppekavas eristatakse nelja üldoskuste rühma:

- mänguuskused;
- tunnetus- ja õpioskused;
- sotsiaalsed oskused;
- enesekohased oskused.

Üldoskuste kujunemist toetatakse kõigi õppe- ja kasvatustegevuste kaudu, erinevate valdkondade sisusid lõimides.

7.1 Mänguuskused

Mäng on eelkoolieas lapse põhitegevus. Mängu käigus omandab ja kinnistab laps uut teavet, uusi oskusi, peegeldab tundeid ja soove, õpib suhtlema, omandab kogemusi ja käitumisreegleid. Mänguuskus on kõigi üldoskuste ning õppe- ja kasvatustegevuse eri valdkondade oskuste ja teadmiste arengu alus.

Lapse eeldatavad mänguuskused on välja toodud Tabelis 1.

7.2 Tunnetus- ja õpioskused

Tunnetusoskused on oskused tahtlikult juhtida oma tunnetusprotsesse – taju, tähelepanu, mälu, mõtlemist, emotsioone ja motivatsiooni. Õpioskuste all mõistetakse lapse suutlikkust hankida teavet, omandada teadmisi ja oskusi ning uurida ja katsetada. Õpioskused kujunevad tunnetusoskuste arengu alusel.

Lapse eeldatavad tunnetus- ja õpioskused on välja toodud Tabelis 2.

7.3 Sotsiaalsed oskused

Sotsiaalsete oskuste all mõistetakse lapse oskusi teistega suhelda, tajuda nii iseennast kui ka partnereid, võtta omaks ühiskonnas üldtunnustatud tavasid ning lähtuda eetilistest tõekspidamistest.

Lapse eeldatavad sotsiaalsed oskused on välja toodud Tabelis 3.

7.4 Enesekohased oskused

Enesekohaste oskuste all mõistetakse lapse suutlikkust eristada ja teadvustada oma oskusi, võimeid ja emotsioone, juhtida oma käitumist.

Lapse eeldatavad enesekohased oskused on välja toodud Tabelis 4.

TABEL 1. LAPSE EELDATAVAD MÄNGUOSKUSED.

MÄNGU-LIIK	2-aastane	3-aastane	4-aastane	5-aastane	6-aastane	7-aastane
ROLLI-MÄNG	<p>Kujuneb matkimismäng.</p> <p>Matkib tegevusi, mida on vahetult näinud.</p>	<p>Võtab endale täiskasvanu teatud rolli ja hakkab tegutsema rollile vastavalt.</p> <p>Hakkab mõistma mängu sümbolset tähendust, täpsemalt tajuma rollikäitumist ning täitma ise keerulisemaid ja mitmekesisemaid ülesandeid.</p>	<p>On iseseisvam mängusüžeed luues, s.o mitmesuguseid sündmusi, isikuid ja olukordi välja mõeldes ning mängides.</p> <p>Lapse üksi- ja koosmäng on omavahel tihedalt seotud.</p> <p>Räägib eri rolle mängides erineva hääletooni ja ilmekusega.</p> <p>Õpib mängima koos kaaslastega kestmalt ja sõbralikumalt.</p>	<p>Lepib enne mängu kokku rollides, loob mängukeskkonna, valib vajalikud vahendid, vajadusel meisterdab puuduva mänguvahendi ning chitab vajaliku ehituse.</p> <p>Areneb lapse koosmängu kui ka üksinda mängimise oskus.</p> <p>Nõuab rolli täitmist suhtes ja hakkab enne mängimist arutlema mängusüžee üle.</p>	<p>Režissöörimängus loob laps ja mitmekesisemaid mängusituatsioone, kus rolle täidavad mänguasjad.</p> <p>Mängudes käitub kui lavastaja või kui osatäitja, ühendatud on kujutlused ning reaalsus.</p> <p>Mängib kõigi rollide eest ning leiab mänguteema, loob süžee ja jagab kaaslastega mängurollid.</p> <p>Mängus muutub oluliseks kõne.</p>	<p>Kujuneb konfliktide lahendamise oskus, ta hakkab mängima teistega koos, valides mängukaaslasid nii sümpaatia alusel kui ka ühisest huvist mänguteema vastu.</p>
EHITUS-MÄNG	<p>Laps ei tegutse sihikindlalt, st ta tutvub mänguasjade omadustega.</p> <p>Tasapisi hakkab oma käteosavust proovima ning lihtsamaid torne ehitama.</p> <p>Tegevused muutuvad sihikindlaks ning käteliigutused alluvad silmade kontrollile.</p> <p>Kasvavad osavus, tahtejõud ja kujutlus-võime ning mäng muutub püsivamaks.</p>	<p>Ehitusmäng on juba mõtestatud süželine tegevus.</p> <p>On mõningad kogemused ja oskus mängida väikeste rühmadena, jagada ehitusmaterjali, kooskõlastada mängutegevusi ning saavutada ühine tulemus.</p>	<p>Ei vaja töövõtete ettenäitamist ning plaanib juba enne tööle asumist, mida ja kuidas ehitada.</p> <p>Leiab endiselt rahuldust töö tegemisest, kuid järjest rohkem hakkab huvituma töö tulemus.</p> <p>Ootab hinnangut ja tunnust.</p> <p>Oskab esemeid meisterdada, selleks kasutab nii metallist, puidust ja plastist detaile.</p>	<p>Ehitusmängu idee ja sisu võivad tugineda täiskasvanu jutustusele ning mängu iseloomustab ideede mitmekesisus.</p> <p>Jälgendab mängus täpsemalt täiskasvanute ehitustegevust.</p>	<p>Viib ehitusmängus oma mõtte ellu, oskab ülesandeid täpsemalt jaotada ning tekib vastastikune kohustus.</p> <p>Kui lapsel tekib mängus vajadus mõne mänguasja järele, siis saab hakkama selle valmistamisega.</p>	

LAVA- STUS- MÄNG	Tantsulisele ja meloodilisele muusikale reageerib elavalt ning hakkab täiskasvanule kaasa laulma. Areneb rütmitunge ning tabab luuletuse intonatsiooni ja rütmi.	Imiteerib kuulnud loo tegelaste häälsusi ja käitumist. Ütleb üksikuid kergemaid lauseid.	Väljendab tegelasi vastavate zestide, miimika, intonatsiooniga.	Matkib kuulnud tegelaste käitumist ise. Mängib tuttavaid lavastusmänge iseseisvalt.	Oskab jagada rolle ja mängib ise juhtrolle. Mängib lavastusmängu eri liike (näpu- uateatrit).	
ÕPPE- MÄNG	Mängides hakkab täpsemini eristama, nimetama ja kirjeldama esemeid erinevate tunnuste järgi. Paranevad kordinatsioon ja peenmootorika ning keskkonnas orienteerumine.	Kirjeldab esemeid mälu järgi. Järgib reegleid.	Täidab juhtrolle. Kõneleb põhjalikumalt ja pikemalt esemetest ja nende omadustest.	Oskab ise mängu organiseerida. Oskab kestvalt mängida üheskoos. Oskab kinni pidada mängureeglitest. Oskab märgata väiksemaid erinevusi. Oskab võrrelda esemeid mälu järgi.	Oskab näha esemete. Vastastikuseid seoseid. Oskab teha üldistusi ja leida esemetel ühist.	Oskab koostada lühikesi jutustusi mänguasjadest. Oskab mõelda välja mängu ja mõistatusi.

TABEL 2. LAPSE EELDATAVAD TUNNETUS- JA ÕPIOSKUSED.

2-aastane	3-aastane	4-aastane	5-aastane	6-aastane	7-aastane
<p>Hangib ümbrusest aktiivselt infot.</p> <p>Keskendub lühikeseks ajaks ühele tegevusele, sõnalise juhendamise ja suunamise korral on ta püsivam.</p> <p>Mängib teiste lastega kõrvuti lihtsamaid igapäevaolukordi ja tegevusi ajastavaid rollivahetusega mängu.</p> <p>Suhtleb 1-2 sõnaliste lausetega ning kasutab mitteverbaalseid suhtlusvahendeid.</p> <p>Räägib ja saab aru üksnes sellest, mida ta tajub.</p> <p>Sobitab erinevaid materjale ja esemeid, rühmitab ühe nähtava omaduse järgi.</p> <p>Kasutab omandatud teadmisi, seoseid ja tegevusi ning kasutab neid sarnastes ülesannetes ja olukordades.</p>	<p>Plaanib ja organiseerib tegevusi täiskasvanu abiga.</p> <p>Keskendub tegevusele lühikeseks ajaks, tema tähelepanu ei ole veel püsiv ning tegutseb vahetult konkreetsete asjadega.</p> <p>Mängib mõnda aega koos teistega ja järgib lihtsamaid reegleid.</p> <p>Osaleb dialoogis, tänu omandatud sõnavarale, mis võimaldab ennast väljendada.</p> <p>Rühmitab asju ja esemeid ühe või mitme tajutava omaduse või nimetuse järgi.</p> <p>On ettekujutus värvuste nimetustest ja arvumõistest, kuid ettekujutus oma teadmistest ja oskustest on ebarealistlik.</p> <p>Omandab uusi seoseid, mõisteid ja teadmisi korduva kogemuse, aktiivse tegutsemise ning õppimise kaudu ning vajab oma tegevustele tagasisidet.</p>	<p>Oskab osaliselt oma tegevusi plaanida ja organiseerida ning tegutseb iseseisvalt otsese juhendamiseteta kuid autoriteetide toel.</p> <p>Plaanib minakeskse kõne abil oma tegevust ja lahendab probleeme.</p> <p>Kõne toetub mälule ning sõltub sellest, kellega ja mis olukorras ta koos on.</p> <p>Saab aru mõistatustest.</p> <p>Järgib lihtsaid reegleid, huvitub võistlusmängudest ja tahab olla edukas.</p> <p>Osaleb ühistegevuses, rolli ja võistlusmängudes ja loovtegevustes ning teeb koostööd teiste lastega.</p> <p>Liigitab lihtsamate üldmõistete või mitme tunnuse järgi ning jaotab oma tähelepanu.</p> <p>Huvitub tähtedest ja saab aru arvumõistest.</p> <p>Omandab uusi teadmisi praktilisteolukordade, kujutluste ja kõne kaudu.</p>	<p>Tegutseb lühikest aega iseseisvalt, kuid tegutsemiskindluse saavutamiseks vajab veel täiskasvanu abi.</p> <p>Hakkab oma tegevust planeerides ja korraldades kasutama sisekõnet.</p> <p>Tegutseb koos teistega ning teda motiveerivad tegevused eakaaslastega.</p> <p>Tema keeleline areng võimaldab lahendada ülesandeid ja probleeme ning saavutada okkuleppeid.</p>	<p>Plaanib oma igapäevategevusi, seab eesmärgid ning üritab alustatud tegevused lõpetada ning keskendub tegevusele 20-30 min.</p> <p>Kasutab kõnet info saamiseks.</p> <p>Osaleb aktiivselt käelistes ja loovtegevustes.</p> <p>Kasutab teadmisi igapäevastes situatsioonides nii uudes kui ka sarnases olukorras.</p>	<p>Organiseerib ja plaanib oma igapäevaseid tegevusi, seab eesmärgid, üritab tegutseda sihipäraselt ning lõpetab alustatud tegevused.</p> <p>Suudab reguleerida oma emotsioone ja käitumist.</p> <p>Keskendub korruga mitmele tegevusele või stiimulile ning on suuteline kestvamaks tahtepingutuseks.</p> <p>Osaleb erinevates mänguliikides, järgib reegleid.</p> <p>Kasutab eakaaslastega suheldes arutlevat dialoogi, huvitub sotsiaalsetest suhetest, räägib enam iseendast ning tunneb huvi teiste vastu.</p> <p>Teab ja kasutab tähti, numbreid ja sümboleid, kirjutab etteütlemise järgi 1-2 silbilisi sõnu ning teeb lihtsamaid matemaatilisi tehteid.</p> <p>Tajub oma mälu mahtu.</p>

TABEL 3. LAPSE EELDATAVAD SOTSIAALSED OSKUSED.

2-aastane	3-aastane	4-aastane	5-aastane	6-aastane	7-aastane
<p>Reageerib sõltuvalt situatsioonist ja ümbritsevate inimeste käitumisest.</p> <p>Mõistab selgelt keeldu „Ei tohi”, „Ära tee” jne.</p> <p>Tunneb huvi teiste laste vastu, jälgib neid ja mängib nendega kõrvuti.</p> <p>Matkib täiskasvanu tegevusi, millele saab tagasisidet</p>	<p>Osaleb täiskasvanuga ühistegevustes. Teisi lapsi pigem jälgib, tegutseb nendega kõrvuti.</p> <p>Jagab mõnikord oma asju teistega ning loob õprussuhteid nendega, kellega on tihti koos.</p> <p>Järgib lihtsamaid sotsiaalseid reegleid.</p>	<p>Püüab vahel teisi abistada ja lohutada ning tal on mõningane ettekujutus teiste inimeste tunnetest ja mõtetest.</p> <p>Osaleb lühikest aega ühistegevustes eakaaslastega, kuid eelistab üht mängukaaslast rühmale.</p> <p>Arvestab reegleid mängudes ja tegevustes, mida juhib autoriteet.</p> <p>Püüab täita kodukorra reegleid, saab aru valetamisest kui taunitavast käitumisest.</p>	<p>Naudib rühma kuulumist ja eakaaslaste seltsi ning ühistegevust, teeb eesmärgi saavutamiseks koostööd, jagab ja vahetab.</p> <p>Aksepteerib reegleid, kogemusi ja muutusi, järgib reeglite täitmist teiste poolt-kõne areng võimaldab arusaamatusi lahendada verbaalselt.</p> <p>Oskab avalikus kohas sobivalt käituda ning teab, mida tohib, mida mitte.</p>	<p>Eelistab omasoolisi mängukaaslasti ning kujunevad esimesed sõprussuhted.</p> <p>Suudab lühikest aega ilma täiskasvanu kontrollita rühmas mängida ning teha koostööd omal viisil.</p> <p>Järgib mängudes ja tegevustes reegleid, eriti nende täitmist teiste poolt, oskab reegleid teistele selgitada.</p>	<p>Loob sõprussuhteid.</p> <p>Järgib rühmas reegleid ning arvestab rühma vajadusi.</p> <p>Hoolib väiksematest</p> <p>Osutab abi ja küsib vajaduse korral ka ise abi.</p> <p>Talub muutusi ja vanematest eemalolekut, siiski on uues situatsioonis ebakindel ja võib tõmbuda endasse.</p> <p>Teeb vahet hea ja halva käitumise vahel ja arutleb eetiliste probleemide üle.</p>

TABEL 4. LAPSE EELDATAVAD ENESEKOHASED OSKUSED.

2-aastane	3-aastane	4-aastane	5-aastane	6-aastane	7-aastane
<p>Väljendab lihtsaid emotsioone, mis on tugevad ja vahelduvad kiiresti.</p> <p>Sööb, joo ja riietub lahti valdavalt iseseisvalt ning püsib suurema osa päevast kuiv ja puhas.</p> <p>Hindab oma oskusi ja suutlikkust paremaks, kui need tegelikult on.</p> <p>Tajud on enesekesksed.</p>	<p>Saab aru, et inimestel võivad olla tema omadest erinevad tunded ja emotsioonid.</p> <p>Väljendab tugevaid emotsioone, oma mina</p> <p>Võib karta tundmatuid ja uusi asju.</p> <p>Enesekindlus kõikuv, selle saavutamiseks vajab ta turvalisust, tunnustust, rutiini ja reegleid.</p>	<p>Väljendab verbaalselt lihtsamaid emotsioone, oma soove, tahtmisi ja seisukohti ning püüab jõuda kokkuleppele.</p> <p>Saab hakkama eneseteenindamisega.</p> <p>Seab endale mõningaid eesmärke ja täidab neid ning väärtustab oma saavutusi, ent vajab ka tegevuse tunnustamist ja täiskasvanu tähelepanu.</p> <p>Teab oma nime, vanust ja sugu ning märkab soolisi erinevusi.</p>	<p>Hakkab mõistma teiste inimeste tundeid ja mõtteid.</p> <p>Väljendab oma emotsioone ja räägib nendest ning suudab kuigivõrd vastutada oma tegevuse eest.</p> <p>On tundlik teiste hinnangute suhtes, need mõjutavad tema enesehinnangut.</p> <p>Imiteerib täiskasvanu tegevusi ja rolle, kasutades tema sõnavara.</p>	<p>Tajub ja mõistab teiste inimeste emotsioone ja seisukohti ning arvestab neid käitumises ja vestluses.</p> <p>Seab endale eesmärke ja üritab neid ellu viia.</p> <p>On oma tegevustes orienteeritud tunnustusele, tähelepanule ja emotsionaalsele toetusele.</p>	<p>Mõistab teiste inimeste tundeid ja nende verbaalseid väljendusi.</p> <p>Vastutab rohkem oma tegevuse eest ning räägib oma kavatsustest.</p> <p>Suudab oma emotsioone ja käitumist kontrollida, oskab ka teisi arvestada ning suhtub teiste laste tegevusesse sallivamalt.</p> <p>Algatab mängu ja tegevusi.</p>

8. VALDKONDADE ÕPPE- JA KASVATUSTEGEVUSE EESMÄRGID, KORRALDUS JA SISU NING LASTE ARENGU EELDATAVAD TULEMUSED ÕPPEKAVA LÄBIMISEL VANUSETI

Õppe- ja kasvatustegevuse seob tervikuks lapse elust ja ümbritsevast keskkonnast tulenev temaatika. Valdkondade kaupa esitatud õppesisu ja -tegevuste lõimimisel lähtutakse üldõpetuslikust põhimõttest. Õppe- ja kasvatustegevuse kavandamisel ja korraldamisel lõimitakse järgmisi tegevusi: kuulamine, kõnelemine, lugemine ja kirjutamine, vaatlemine, uurimine, võrdlemine, arvutamine ning mitmesugused liikumis-, muusika- ja kunstitegevused.

Õppe- ja kasvatustegevuse eesmärgid, sisu, kavandamine ja korraldus ning lapse arengu eeldatavad tulemused esitatakse seitsmes valdkonnas:

- mina ja keskkond;
- keel ja kõne;
- eesti keel kui teine keel;
- matemaatika;
- kunst;
- muusika;
- liikumine.

8.1 Valdkond MINA JA KESKKOND

Õppe- ja kasvatustegevuse eesmärgiks on, et laps:

- mõistab ja tunnetab ümbritsevat maailma terviklikult;
- omab ettekujutust oma minast ning enda ja teiste rollidest elukeskkonnas;
- väärtustab nii eesti kultuuritraditsioone kui ka oma rahvuse kultuuritraditsioone;
- väärtustab enda ja teiste tervist ning püüab käituda tervislikult ning ohutult;
- väärtustab keskkonda hoidvat ja keskkonnahoidlikku mõtteviisi;
- märkab nähtusi ja muutusi looduses.

Valdkonna sisu:

- sotsiaalne keskkond: mina, perekond ja sugulased, kodu, lasteaed, ametid, kodumaa, eesti rahva tähtpäevad, kombed, teised rahvused Eestis, üldinimlikud väärtused ja üldtunnustatud käitumisreeglid; tervise väärtustamine, tervislik toitumine, inimkeha; ohuallikad ning ohutu käitumine;
- looduskeskkond: kodukoha loodus, muutused looduses, elukeskkond, inimese mõju loodusele;
- tehiskeskkond: ehitised, kodutehnika, jäätmed, transpordivahendid, jalakäija ohutu liiklemine, turvavarustus, virtuaalkeskkond.

Valdkonna korraldus

- Valdkonna temaatika valitakse lapse igapäevaelust ja teda ümbritsevast, mis hõlmab sotsiaalset, kultuuri-, loodus- ja tehiskeskkonda, sh. tervise- ja liikluskasvatust. Üldjuhul tutvutakse nende objektidega, millega on lapsel vahetu kontakt, mille toel tekib lapse arusaam looduse terviklikkusest ja seostest looduses.
- Õhutatakse last ümbritsevat maailma märkama, uurima ning kogema mängu ja igapäevatoimingute kaudu, võimaldades tal ümbritsevat tajuda erinevate meelte ja aistingutega: vaadeldes, nuusutades ja maitstes, kompides ning kuulates helisid. Kõigi meelte kasutamiseks annab parima võimaluse õues õppimine.
- Emotsionaalne kontakt keskkonnaga toetab lapse omaalgatust, huvi, individuaalsust ja tegutsemistahet. Olulised tegevused on vaatlemine, võrdlemine, rühmitamine, seostamine, järeldamine, küsimine ja küsimustele vastuste otsimine. Teadmisi omandatakse tegutsedes.
- Luuakse sotsiaalseks suhtlemiseks soodne keskkond. Luuakse olukordi eesti ja vene rahvatraditsioonide ja -kommete omandamiseks (suhtlemine erinevate põlvkondadega, rahvakalendri tähtpäevade tähistamine).
- Oluline on täiskasvanute eeskuju - sotsiaalselt kompetentne, tervislik ja keskkonnasäästlik käitumismudel.

Lapse eeldatavad oskused valdkonnas Mina ja keskkond on välja toodud Tabelis 5.

TABEL 5. LAPSE EELDATAVAD OSKUSED VALDKONNAS MINA JA KESKKOND.

SOTSIAALNE KESKKOND	2-aastane	3-aastane	4-aastane	5-aastane	6-aastane	7-aastane
MINA	Ütleb vastuseks nime küsimisele oma eesnime. Väljendab küsimisel enda äratundmist peeglis või fotol.	Ütleb vastuseks nime küsimisele oma ees- ja perekonnanime. Ütleb vastuseks oma vanuse küsimisele ja näitab seda sõrmedel.	Vastab õigesti küsimusele, kas ta on poiss või tüdruk.	Oskab end tutvustada. Ütleb küsimisel oma koduse aadressi.	Teab oma kohustusi ja õigusi.	Kirjeldab enda omadusi ja huve. Ütleb küsimisel oma pere kontakttelefoni.
PEREKOND JA SUGULASED	-	Nimetab pereliikmed: ema, isa õde, vend.	Teab õdede ja vendade nimesid.	Kirjeldab oma perekonda: (pereliikmed, onu ja tädi pereliikmete nimed ja perekonnanimed).	Mõistab, et pered võivad olla erinevad.	Teab oma pereliikmeid ja lähisugulasi. Jutustab oma vana-vanematest.
KODU	-	Vastab küsimustele oma kodu ja pereliikmete kohta.	Kirjeldab oma kodu: eramu, korter, talumaja.	Nimetab kodu asukohta: linnas, maal.	Kirjeldab pereliikmete koduseid tegevusi ja nimetab oma kohustusi nende hulgas.	Oskab kirjeldada oma kodu ja kodukohta. Teab kodust aadressi ja telefoni.
LASTEAED	Osutab oma lasteaiale, mängukaaslastele, õpetajatele. Osutab või kirjeldab, kus on rühma mängu-, magamis- ja söögikoht ning pesemisruum ja WC.	Nimetab küsimisel oma lasteaia-kaaslaste ja õpetajate ning õpetaja abi nimesid. Asetab töövahendid kokkulepitud kohta.	Kirjeldab lasteaia erinevate ruumide otstarvet.	Nimetab oma lasteaia nime. Oskab kirjeldada oma tegevusi ja mängu. Teab oma, võõra ja ühise tähendust.	Kirjeldab oma lasteaia asukohta. Paneb märjad riided ise kuivama.	Teab lasteaia aadressi. Nimetab erinevaid ameteid lasteaias ja nende vajalikkust Kirjeldab lasteaia kodukorda ning teab rühmareegleid ja traditsioone.

AMETID	-	Nimetab küsimisel oma pereliikmete koduseid toimetusi.	Nimetab küsimisel erinevaid elukutseid.	Nimetab lasteaia töötajaid ja nende ülesandeid. Loetleb enimtuntud elukutsete juurde kuuluvaid töövahendeid.	Selgitab vestluses enimtuntud ametite vajalikkust.	Oskab nimetada pereliikmete elukutseid ja ameteid. Selgitab raha otstarvet. Selgitab töölkäimise vajadust.
KODUMAA, TEISED RAHVUSED EESTIS	-	Osaleb jõukohasel viisil vanemate laste ja täiskasvanute tegevuses kodumaale tähtsatel päevadel.	Nimetab riigi nime, kus ta elab. Leiab Eesti lippu nähes erinevate värvuste seast Eesti lipu värvused.	Teab oma rahvust ja keelt. Oskab nimetada sündmusi, mille puhul heisatakse riigilipp. Oskab nimetada erinevaid rahvusi oma rühmas ja kodukohas.	Nimetab Eesti riigi sümboleid (lipp, lind, lill) Nimetab 2-3 erinevat rahvust ja keelt. Teab Eesti Vabariigi presidendi nime.	Nimetab Eesti riigi sümboleid. Teab linna sümboleid. Oskab Eesti kaardil näidata oma kodukohta. Suhtleb teisest rahvusest lastega. Teab ja nimetab Eesti lähisnaabreid.
EESTI RAHVA TÄHTPÄEVAD, KOMBED	Matkib täiskasvanu eeskujul lihtsamaid rahvakombeid.	Räägib oma sünnipäevast. Nimetab küsimuse korral pühadega seotud tegevusi.	Nimetab Eesti rahvakalendri tähtpäevi, millel ta on osalenud.	Kirjeldab tähtpäevi peres. Oskab kirjeldada Tuntumaid rahvakombeid ja nendega seotud tegevusi.	Nimetab Eesti rahvustoite, mida ta on ise söönud.	Teab eesti rahva traditsioone ja kombeid. Teab tähtpäevade tähistamise vajalikkust. Oskab nimetada riiklikke pühi ja nendega seotud traditsioone.
ÜLDINIMLIKUD VÄÄRTUSED JA ÜLDTUNNUS-TATUD KÄITUMIS-REEGLID	Täiskasvanu meeldetuletamisel jätab ära minnes hüvasti.	Teab mõistete <i>hea</i> ja <i>paha</i> tähendust. Meeldetuletamisel tänab, palub. Meeldetuletamisel tervitab ja jätab hüvasti.	Rakendab iseseisvalt põhilisi viisakusreegleid. Põhjustab lihtsamate lauakommete vajalikkust.	Järgib süües iseseisvalt lauakombeid. Teab mõistete <i>õige</i> ja <i>vale tähendust</i> . Teab üldtuntuid viisakusreegleid.	Põhjustab viisakusreeglite järgimise vajadust.	Teab mõistete ausus ja autus tähendust ning oskab vastavalt käituda. Oskab järgida käitumisreegleid erinevates olukordades. Mõistab vastutust oma tegude ja käitumise eest.

TERVISE VÄÄRTUSTA- MINE	Harjab hambaid täiskasvanu abiga ja teab hammaste hooldamise vahendeid.	Peseb hambaid täiskasvanu (suulisel) juhendamisel.	Nimetab hammaste tervise hoidmiseks vajalikke tegevusi.	Nimetab tegevusi, mis on tervisele kasulikud. Peseb hambaid iseseisvalt ja õigesti.	Selgitab, kuidas hoida enda ja teiste tervist. Teab, mis on haigus. Järgib hammaste hooldamise ja hoidmise põhimõtteid igapäevaelus.	Selgitab, kuidas inimesi ümbritsev keskkond või inimeste käitumine võib mõjutada tervist.
TERVISLIK TOITUMINE		Nimetab erinevaid toiduaineid.	Nimetab toiduaineid, mida tuleks süüa iga päev.	Nimetab toiduainete rühmad (teraviljad, puu- ja köögiviljad, piimatooted, liha-kalamuna)	Selgitab taldrikureegli põhimõtet. Selgitab, kust pärinevad igapäevased toiduained.	Valmistab koos täiskasvanuga lihtsamaid toite. Selgitab, milliseid toiduaineid on igapäevaselt vaja süüa rohkem ja milliseid vähem.
INIMKEHA	Osutab ja nimetab küsimisel peale, kätele, jalgadele, silmadele, suule, ninale, kõrvadele.	Teab tüdruku ja poisi erinevusi.	Osutab küsimisel kehal südame, kopsude ja teisi tähtsaid inimkeha organite asukohale.	Selgitab küsimisel, milleks on vajalikud silmad, kõrvad, nina.	Nimetab ja teab erinevaid meeleelundeid.	Selgitab, milline on südame, aju, kopsude kõige olulisem ülesanne.
OHUALLIKAD NING OHUTU KÄITUMINE	-	Nimetab esemeid, mis võivad olla ohtlikud.	Oskab suunavate küsimuste abiga nimetada kohti, esemeid ja aineid, mis võivad olla ohtlikud.	Nimetab tegevusi, mis võivad olla ohtlikud. Selgitab, et õnnetuse korral tuleb pöörduda täiskasvanu poole.	Teab millised on turvalise käitumise reeglid erinevates situatsioonides ja keskkondades.	Nimetab hädaabinumbrid 110 ja 112 ja oskab neid ka kasutada. Teab lihtsamaid esmaabivõtteid.

LOODUS-KESKKOND	2-aastane	3-aastane	4-aastane	5-aastane	6-aastane	7-aastane
KODUKOHA LOODUS	Leiab loodusest ja pildilt puu, lille, putuka ja seene.	Tunneb rõõmu looduses (õues) viibimisest. Nimetab tuntud koduloomi ja matkib nende häälsusi. Nimetab tuntumaid metsloomi.	Kirjeldab, mis juhtub lehtpuude lehtedega sügisel. Eristab okaspuid lehtpuudest. Nimetab seeneosadena kübara ja jala.	Oskab nimetada oma kodukoha olulisemat veekogu(meri, jõgi, järv). Oskab nimetada tuntumaid seeni. Oskab nimetatada kodukoha tuntumaid putukaid. Nimetab lille osad.	Loetleb puu osi (tüvi,võra, oksad). Nimetab 3-4 lehtpuud (nt pihlakas, kastan, tamm).	Oskab kirjeldada kodukoha loodust, nimetada ning iseloomustada metsloomi, koduloomi ja putukaid. Oskab nimetada teravilju, mida kasutatakse söögiks või mis kasvavad kodukoha lähedal põldudel.
LOOMAD	Nimetab tuntumaid koduloomi.	Oskab küsimise korral nimetada tuttavat looma, lindu ja tema kehaosi.	Nimetab tuntumaid kodu- ja metsloomi.	Oskab nimetada tuttavaid loomi, kirjeldada nende välimust ja öelda, kus nad elavad.	Selgitab miks loomad karva vahetavad. Nimetab enimtuntud põhja- ja lõunamaa loomi.	Teab loomade käitumise erinevusi eri aasta-aegadel. Selgitab, miks mõnda looma nimetatakse kiskjaks.
LINNUD	Nimetab tuntumaid linde (1 paigal- ja 1 rändlind)	Oskab küsimise korral nimetada tuttavat lindu ja tema mõningaid kehaosi.	Nimetab ühe tuntuma kodu-, rännu- ja paigallinnu.	Oskab nimetada tuttavaid linde, kirjeldada nende välimust ja öelda, kus nad elavad.	Selgitab, miks linnud ära lendavad. Nimetab enimtuntuid paigal- ja rändlinde.	Teab lindude käitumise erinevusi eri aasta-aegadel. Teab, millest linnud toituvad. Kirjeldab lindude eluviisi, välimust ja arengut.
PUTUKAD	Osutab küsimisel putukale.	Oskab suunavate küsimuste abiga nimetada tuttavaid putukaid.	Nimetab 3-4 putukat.	Teab putukate elupaiku.	Nimetab putukate keha osi.	Oskab kirjeldada tuttavate putukate välimust ja nende elupaiku.

TAIMED	Osutab küsimisel puule, lillele.	Eristab tuntumaid puu- ja aedvilju välimuse ning nimetuse järgi.	Nimetab 3-4 tuntumat puud, lilli, puu-ja köögivilju.	Oskab nimetada ning kirjeldada tuttavaid puid, lilli, puu- ja köögivilju.	Ütleb, mis aastaajal valmivad viljad ja mida viljadest valmistada saab.	Oskab nimetada ning kirjeldada aias ja metsas kasvavaid taimi.
MUUTUSED LOODUSES	-	Oskab nimetada talve ja suve iseloomulikke nähtusi.	Oskab suunavate küsimuste abil nimetada aastaagu.	Oskab nimetada kõiki aastaagu ja neid iseloomustada.	Seostab muutusi looduses aastaegade vaheldumisega ning oskab neid kirjeldada.	Oskab nimetada inimeste ja loomade iseloomulikke tegevusi olenevalt aastaajast.
ÖÖ JA PÄEV	-	Oskab küsimise korral iseloomustada ööd ja päeva.	Selgitab öö ja päeva erinevust.	Päeva ja öö vaheldumise iseloomustamine.	Päeva ja öö vaheldumise iseloomustamine ning seostamine taimede ja loomade tegevusega.	Kirjeldab oma sõnadega loodust ja inimesi erinevates tsüklites.
ILMASTIK	Osutab küsimise veele, lumele.	Oskab suunavate küsimuste abil nimetada ilmastikunähtusi.	Oskab nimetada erinevaid ilmastikunähtusi.	Nimetab ilmastiku nähtusi ja kirjeldab neid.	Teab õhu vajalikkust ja kasutamist.	Selgitab ilmastiku nähtuste seost aasta aegadega.
VALGUSE, TEMPERAATUURI VEE, ÕHU JA TOITAINETE TÄHTSUS	Osutab küsimisel veele, lumele.	Nimetab vett, lund, jääd. Teab, et taimed ja loomad vajavad kasvamiseks vett ja toitu.	Teab, et taimed ja loomad vajavad kasvamiseks vett, valgust ja õhku.	Oskab kirjeldada erineva temperatuuri mõju taimedele, loomadele ja inimesele.	Põhjendab, miks on õhk inimestele, taimedele ja loomadele vajalik.	Selgitab valguse, temperatuuri, vee, toitainete ning õhu tähtsust taimede, loomadele.
INIMESE MÕJU LOODUSELE	Viskab täiskasvanu eeskujul prahi prügikasti.	Mõistab, et lilli nopitakse vaasi panekuks. Teab, et prügi visatakse selleks ettenähtud kohta.	Mõistab, et joogivett on vaja kokku hoida. Mõistab, et elektrit tuleb kokku hoida. Põhjendab, miks visatakse prahit prügikasti.	Teab, et inimene saab talvel loomi aidata. Mõistab, et on vaja istutada puid ja muid taimi. Oskab hoida enda ümber puhtust looduses, kodu ümbruses jm.	Teab, kuidas loomi talvel aidata ja oskab seda teha. Teab, kuidas viga saanud või hüljatud looma aidata. Teab prügi sortimise vajalikkust ning oskab sortida lihtsamat prügi.	Suhtub ümbritsevasse hoolivalt ning käitub säästvalt. Kirjeldab, millised on inimtegevuse positiivsed ja negatiivsed mõjud tema kodu-ümbruse loodusele. Soovib osaleda looduse korrastamises.

TEHIS- KESKKOND	2-aastane	3-aastane	4-aastane	5-aastane	6-aastane	7-aastane
EHITISED	-	Tunneb ära oma kodu ja lasteaia ning tuttavad teenindus-asutused.	Nimetab oma kodukoha tuntumaid asutusi.	Kirjeldab kodumaja omapära: maja osad ja nende otstarve, ruumid ja nende sisustus. Oskab nimetada erinevaid ruume lasteaias ning teab nende otstarvet.	Oskab nimetada maja ehituseks kasutatavaid materjale: (puit, kivi jm). Oskab kirjeldada lasteaia õuealal ning seal kasutatavaid vahendeid.	Oskab kirjeldada vana aja kodu ja selle sisustust, teab nimetada kõrvalhooneid ning nende otstarvet. Oskab nimetada teenindusasutusi ja nende vajalikkust. Teab nimetada kodukohale ehitisi.
KODUTEHNIKA	-	Oskab küsimise korral nimetada kodus kasutatavaid kodumasinaid.		Kirjeldab kodumasinaid ja –elektronkat ning teab nende otstarvet ja nendega seotud ohte.		Kirjeldab kodumasinaid ning teab nende otstarvet ja nendega seotud ohte.
JÄÄTMED	Viskab täiskasvanu eeskujul prahi prügikasti.	Leiab loodusesse mittekuuluvat prahti (ja toob selle kokkulepitud kogumiskohta).	Põhjendab, miks visatakse prahi prügikasti.	Kirjeldab, kuidas jõuab prügi prügimäele. Kirjeldab, kuidas tema kodus prügi sortitakse.	Põhjendab, miks prügi sorteeritakse.	Teab, miks on vaja prügi sortida. Oskab kirjeldada asjade korduva kasutamise võimalusi. Mõistab asjade säästlikku kasutamise vajalikkust.
TRANSPORDI- VAHENDID		Oskab küsimise korral nimetada sõidukeid: auto, rong, buss, laev, lennuk.	Teab liiklusvahendeid ja eriotstarbelisi sõidukeid.		Oskab kirjeldada erinevaid sõidukeid	

JALAKÄIJA OHUTU LIKLEMINE		Teab valgusfoori tulede tähendust. Teab mõisteid <i>sõidutee</i> ja <i>kõnnitee</i> .	Selgitab, miks autoteed peab ületama ettevaatlikult.	Kirjeldab jalakäija ohutu liiklemise põhimõtteid Oskab ühissõidukis käituda.	Teab liikusmärkide tähendusi ja tähtsust.	Oskab kirjeldada oma teekonda kodust lasteaeda.
TURVA- VARUSTUS		Teab helkuri kasutamise vajalikkust. Täiskasvanu juhendamisel oskab evakueeruda.	Teab turvavöö ja turvatooli vajalikkust sõidukis. Teab, et õnnetuse korral tuleb pöörduda täiskavatu poole.	Oskab kirjeldada liiklemise ohtusid erinevates ilmastiku- oludes.	Oskab selgitada, kus ja kuidas helkurit kanda. Teab hädaabi- numbreid 110; 112.	Teab millised on turvalise käitumise reeglid erinevates situatsioonides ja keskkondades.

8.2 Valdkond KEEL JA KÕNE

Õppe- ja kasvatustegevuse eesmärgiks on, et laps:

- tuleb toime igapäevases suhtlemises;
- kasutab kõnes õiget hääldust, sobivaid grammatilisi vorme ja mitmekesisist lauseehitust;
- tunneb huvi lugemise, kirjutamise ja lastekirjanduse vastu, on omandanud lugemise ja kirjutamise esmased oskused.

Valdkonna sisu:

- keelekasutus: hääldamine, sõnavara, grammatika;
- suhtlemine, jutustamine ja kuulamine;
- lugemine ja kirjutamine, lastekirjandus.

Valdkonna korraldus

- Kõnearendus on lapse kõne ja suhtlemise sihipärane arendamine, kus last õpetatakse eelkõige keelevahendeid (uusi sõnu, sõnavorme ja lausemalle) kasutama suhtlemisel, teadmiste omandamisel, oma tegevuse kavandamisel.
- Lapse kõne arengut toetatakse kõigis tegevustes (mängimine, käelised tegevused, liikumis- ja muusikategevused ning igapäevatoimingud); lapsele luuakse kõnekeskkond, kus ta kuuleb teiste kõnet ning tal on vaja ja ta saab ise kõnelda, laps õpib rääkima reaalses suhtlussituatsioonides, tegutsedes koos täiskasvanuga.
- Lapsi suunatakse ettelugemise, dramatiseerimise, ümberjutustamise, joonistamise, oma raamatute koostamise jm. tegevuste kaudu kirjandust mõistma ja hindama; ettelugemiseks valitakse žanriliselt mitmekesiseid raamatuid, et toetada lugemishuvi ning lugemis- ja kirjutamisvalmiduse kujunemist.
- Lugemise ja kirjutamise esmaseid oskusi õpetatakse seostatult mängude ja igapäevategevustega (nt nimekirjade koostamine, joonistusele pealkirja kirjutamine, kaardi või kirja kirjutamine täiskasvanu abiga).

Lapse eeldatavad oskused valdkonnas Keel ja kõne on välja toodud Tabelis 6.

TABEL 6. LAPSE EELDATAVAD OSKUSED VALDKONNAS KEEL JA KÕNE.

SISU	2-aastane	3-aastane	4-aastane	5-aastane	6-aastane	7-aastane
HÄÄLDAMINE	Hääldab õigesti mõnda üksikut lühikest sõna ja lihtsamaid häälikuid.	Kasutab kõnes tuttavaid 1-2 silbilisi sõnu ja hääldab õigesti enamikku häälikutest.	Kasutab kõnes tuttavaid 2-3 silbilisi sõnu.	Hääldab õigesti kõiki emakeele häälikuid, 3-4 silbilisi tuttava tähendusega sõnu ja sageli kasutatavaid võõrsõnu.	Kordab järele ja hääldab ise õigesti kõiki emakeele häälikuid ja tuttava tähendusega sõnu.	Kordab õigesti järele tähenduselt võõraid sõnu.
SÕNAVARA	Kasutab oma kogemustega seotavaid konkreetse tähendusega sõnu (50) tuttavas situatsioonis. Mõistab sõnu ühes kindlas tähenduses tuttavas olukorras. Kasutab nimi- ja tegusõnu, ase- ja määrsõnu.	Kasutab nimi-, tegu- ja omadussõnu. Kasutab kõnes värvust, suurust, mõningaid üldnimetusi ja oskab määrata kohta ruumis.	Mõistab ja kasutab kõnes nii üld-kui ka liiginimetusi. Kasutab kõnes mõningaid liitsõnu ja objektide osade/ detailide nimetusi.	Kasutab kõnes mõningaid vastandsõnu, iseloomuomadusi ja hinnangut väljendavaid omadussõnu ja aega väljendavaid nimisõnu.	Kasutab kõnes õigesti aega väljendavaid määrsõnu, sama tähenduslikke sõnu. Mõistab samatüveliste sõnade tähenduste erinevusi.	Selgitab kujundlikke väljendite tähendusi oma sõnadega. Kasutab õigesti aja- ja ruumisuhteid väljendavaid sõnu. Mõistab abstraktseid üldnimetusi.
GRAMMATIKA	Kasutab tuttavas situatsioonis ja tegevuses grammatiliselt vormistamata 1-2 sõnalisi lauseid. Kasutab sõnu enamasti ühes, üksikuid sõnu juhuslikult 2-3 vormis.	Mõistab ning kasutab tuttavas tegevuses ja situatsioonis 3-5 sõnalisi lihtlauseid. Kasutab kõnes õigesti enamikku käändevorme, tegusõna käskivat kõneviisi.	Kasutab kõnes eritüüpi lihtlauseid, sh koondlauseid, rindlauseid (sidesõnad <i>ja, aga</i>).	Kasutab kõnes lihtsamaid põimlauseid, omadussõna võrdlusastmeid, tingivat kõneviisi, nimisõna käändevorme mitmuses. Ühildab sõnu arvus ja käändes.	Kasutab kõnes õigesti käände vorme ja umbisikulist tegumoodi. Märkab grammatika-vigu täiskasvanu kõnes ning osutab neile.	Kasutab kõnes kõiki käändevorme ainsuses ja mitmuses.

SUHTLEMINE	<p>Suhtleb täiskasvanuga tegutsemise ajal.</p> <p>Eelistab suhtluspartnerina peamiselt tuttavat täiskasvanut.</p> <p>Vastab täiskasvanu küsimusele ja korraldusele tuttavas situatsioonis mingi tegevuse, hääliitsuse või 1-2 sõnalise ütlusega.</p>	<p>Osaleb dialoogis: esitab küsimusi, väljendab oma soove ja vajadusi.</p> <p>Kasutab erinevat intonatsiooni ja hääletugevust sõltuvalt suhtluseesmärgist.</p> <p>Loeb peast või kordab järele 1-2 realist luuletust.</p>	<p>Algatab ise aktiivselt suhtlust.</p> <p>Suhtleb meelsasti ja aktiivselt eakaaslastega.</p> <p>Küsib täiskasvanult palju küsimusi.</p> <p>Jutustab pildiseeria järgi üks lausung pildi kohta.</p> <p>Räägib emotsionaalselt oma kogemustest.</p>	<p>Algatab ja jätkab täiskasvanuga dialoogi ka väljaspool tegevussituatsiooni.</p> <p>Kasutab rollimängus erinevat intonatsiooni ja hääletugevust.</p> <p>Kasutab õigesti mõningaid viisakusväljendeid.</p> <p>Kirjeldab täiskasvanu abiga pildiseerial kujutatud sündmust.</p> <p>Jutustab nähtust, tehtust ja möödunud sündmustest 3-5 lausungiga.</p> <p>Loeb peast kuni 4 realisi luuletusi.</p>	<p>Räägib iseendast ja esitab küsimusi täiskasvanu kohta.</p> <p>Kasutab ja mõistab suhtlemisel nalja, narritamist.</p> <p>Püsib teemas, vajaduse korral läheb kaasa teiste algatatud teemamuutusega.</p> <p>Jutustab pildi või kogemuse põhjal seotud lausungitega ja seob lausungeid sõnadega <i>ja, siis, siis, ja</i>.</p> <p>Suunab kõnega kaaslaste tegevust ja annab sellele hinnanguid.</p>	<p>Kasutab dialoogis erinevaid suhtlusstrateegiaid sõltuvalt suhtluseesmärkidest.</p> <p>Valib intonatsiooni ja sõnu olenevalt kaassuhtlejast ja /või suhtlusolukorrast.</p> <p>Mõistab kaudseid ja otseseid ütlusi.</p> <p>Jutustab olu- ja tegevuspiltide järgi, kirjeldades nähtusi, esemeid ja andes edasi põhisisu ning olulised detailed.</p> <p>Jutustamise ajal parandab ja täpsustab oma teksti.</p> <p>Laiendab jutustades täiskasvanu suunamisel teksti.</p>
JUTUSTAMINE JA KUULAMINE. LUGEMINE JA KIRJUTAMINE	<p>Vaatab koos täiskasvanuga pildiraamatuid, täiendab täiskasvanu juttu osutamise pildile või üksiku sõna ütlemisega pildi kohta.</p>	<p>Vaatab üksi ja koos täiskasvanuga pildiraamatuid: keerab lehte, osutab ja kommenteerib pilti.</p> <p>Kuulab sisult ja keelelt jõukohaseid tekste.</p>	<p>Tunneb täiskasvanu rõhutatud häälimise abil kuulmise teel ära hääliku häälikute reas.</p> <p>Tunneb ja nimetab üksikuid tähti.</p> <p>Matkib lugemist ja kirjutamist kritseldades kriidi või pliitsiga.</p>	<p>Tunneb kuulates iseseisvalt ära hääliku häälikute reas ja sõnades.</p> <p>Kuulab ettelugemist.</p>	<p>Häälib 1-2 silbilisi sulghäälikuta ja häälikuühendita sõnu ning määrab hääliku asukoha neis sõnades.</p>	<p>Nimetab ja kirjutab enamikku tähti.</p> <p>Veerib 1-2 silbilisi sõnu kokku.</p>

8.3 Valdkond EESTI KEEL KUI TEINE KEEL

Õppe- ja kasvatustegevuse eesmärgiks on, et laps:

- tunneb huvi eesti keele ja kultuuri vastu;
- soovib ja julgeb eesti keeles suhelda nii eakaaslaste kui ka täiskasvanutega;
- tunneb ära ja saab aru eestikeelsetest sõnadest ning lihtsamatest väljenditest;
- kasutab lihtsamaid eestikeelseid sõnu ja väljendeid igapäevases suhtlemises.

Valdkonna sisu:

- kuulamine;
- kõnelemine;
- Eesti kultuuri tutvustamine.

Valdkonna korraldus

- Peetakse oluliseks eesti keelt kuulata ja omandada keeleoskus tegevuste käigus, kus sõnalist suhtlemist toetab kontekst (nt ümbritsevad esemed jmt).
- Pööratakse erilist tähelepanu erinevate meelte kaasamisele ja näitlikustamisele: kasutatakse miimikat, kehakeelt, žeste, intonatsiooni, muusikat, rütmi ja mitmesuguseid näitlikke vahendeid.
- Suunatakse last õpitavat keelt kasutama igapäevategevustes ning suhtlemisel, luuakse selleks lapsi huvitavaid olukordi, sh väljaspool lasteaeda (kauplus, teater, spordivõistlus, õppekäik jm).
- Korraldatakse õpitut erinevates kontekstides ja suhtlussituatsioonides, keeleõpet seotakse teiste tegevustega – liikumine, laulmine, käeline tegevus, vaatlemine jm.
- Vestlusteemade valimisel lähtutakse lapse kogemustest, samateemalistest vestlustest rühmas või kodus (emakeeles).
- Valitakse mitmekesiseid pildirikkaid ja lihtsama keelega raamatuid ettelugemiseks ja ühiseks lugemiseks.
- Pedagoog rõhutab õige kõne mudelite kasutamist ning osutab vigadele delikaatselt, sõna või fraasi korrektsena korrates.

Lapse eeldatavad oskused valdkonnas Eesti keel kui teine keel on välja toodud Tabelis 7.

TABEL 7. LAPSE EELDATAVAD OSKUSED VALDKONNAS EESTI KEEL KUI TEINE KEEL.

SISU	3-4 aastased	4-5 aastased	5-6 aastased	6-7 aastased
KUULAMINE	Tunneb huvi eesti keele vastu. Kuulab ja tajub eesti keele kõla.	Reageerib lihtsamatele korraldustele. Kuulab eestikeelset eetelugemist või jutustamist. Mõistab lihtsamaid küsimusi. Tunneb ära õpitud sõnu ja väljendeid ning mõistab neid.	Reageerib lihtsamatele korraldustele. Kuulab eestikeelset eetelugemist või jutustamist. Mõistab lihtsamaid küsimusi. Tunneb ära õpitud sõnu ja väljendeid ning mõistab neid.	Kuulab ja mõistab kõnet mis on vahetult seotud õpitud suhtlussituatsiooniga. Mõistab ette loetud või jutustatud eakohase eestikeelse teksti põhisisu. Mõistab esitatud küsimusi. Tunneb ära õpitud sõnu ja väljendeid ning mõistab neid.
KÕNELEMINE	Kordab järele lihtsamaid sõnu.	Teab lihtsamaid viisakusväljendeid. Tunneb huvi asjade nimetuste vastu. Kordab järele õpitud sõnu ning kasutab neid tuttavate esemete, tegevuste ja omaduste nimetamiseks. Oskab vastata lihtsamatele küsimustele.	Kasutab lihtsamaid viisakusväljendeid. kasutab õpitud sõnu esemete, tegevuste ja omaduste nimetamiseks. Oskab koostada lihtsamaid fraase ja lauseid. Vastab küsimustele õpitu piires. Teab peast mõnda eestikeelset laulu või luuletust.	Kasutab elementaarseid viisakusväljendeid erinevates olukordades. Kõneleb õpitud sõnavara piires, suudab alata ja lõpetada vestlust. Vastab küsimusele ning oskab ise küsida.
EESTI KULTUURI TUTVUSTAMINE	Tunneb huvi eesti rahvussümbolite vastu.	Tunneb ära eesti lipu ja oskab seda kirjeldada. Oskab nimetada mnis roogis ta elab. Tunneb huvi eesti tähistatavate rahvakalendri tähtpäevade vastu. Tunneb huvi eesti rahvaloomingu vastu.	Tunneb eesti rahvussümbolitest ära eesti lipu, rahvuslille ja linnu ning oskab neid nimetada. Oskab nimetada mõningaid Eestis tähistatavaid riiklikke ja rahvislikke tähtpäevi. Oskab laulda mõnda tuntud eesti lastelaulu.	Teab ja oskab eesti rahvussümbolitest kirjeldada eesti lippu, rahvuslille ja linnu. Nimetab eesti rahvustoitu. Oskab kirjeldada mõne Eestis tähistatava tähtpäevaga seotud kombeid. Tunneb ära eesti rahvarõivad.

8.4 Valdkond MATEMAATIKA

Õppe- ja kasvatustegevuse eesmärgiks on, et laps:

- rühmitab esemeid ühe-kahe tunnuse alusel ja võrdleb esemete hulki;
- järjestab esemeid suuruse ja asenditunnuste põhjal;
- tunneb lihtsamaid ajamõisteid ja kirjeldab ning järjestab oma igapäevategevusi;
- mõtestab loendamistegevust ja seoseid arvude reas;
- mõistab mõõtmistegevust ja olulisemaid mõõtühikuid;
- tunneb ja kirjeldab geomeetrilisi kujundeid;
- näeb matemaatilisi seoseid igapäevatoimingutes.

Valdkonna sisu:

- hulgad, loendamine ja arvud, arvutamine;
- suurused ja mõõtmine;
- geomeetrilised kujundid.

Valdkonna korraldus

- Innustatakse last nähtuste ja esemete maailma korrastama ja kujundama ning selles orienteeruma, mille tulemusel laps avastab esemetevahelisi seoseid, leiab esemetes erinevusi ja sarnasusi ning oskab esemeid järjestada, rühmitada ja loendada.
- Harjutatakse last määrama enda asukohta ümbritsevate esemete suhtes, orienteeruma ajas ning kasutama vastavaid mõisteid oma tegevuse kirjeldamiseks.
- Seostatakse mäng, vaatlused, vestlused ja igapäevatoimingud matemaatikaga, ergutades sealjuures last kasutama erinevaid aistinguid: kuulmis-, nägemis-, haistmis- ning kompimisaistingut.
- Suunatakse last ümbritsevat maailma kirjeldama (arvud, mõõtühikud, kujundite nimetused jm). Toetatakse üldistuseni jõudmist ja mõistete kujundamist erinevates objektides sarnaste ja erinevate tunnuste ning omaduste vaatlemise, võrdlemise, kirjeldamise ja sõnastamise kaudu.

Lapse eeldatavad oskused valdkonnas Matemaatika on välja toodud Tabelis 8.

TABEL 8. LAPSE EELDATAVAD OSKUSED VALDKONNAS MATEMAATIKA.

SISU	2-3 aastane	3-4 aastane	4-5 aastane	5-6 aastane	6-7 aastane
HULGAD, LOENDAMINE JA ARVUD, ARVUTAMINE	<p>Leiab etteantud esemete hulgast teise samasuguse eseme.</p> <p>Rühmitab esemeid ühe sarnase tunnuse järgi hulgaks.</p> <p>Loendab asju kolme piires ning vastab küsimusele <i>mitu on?</i></p>	<p>Otsustab, kas ese kuulub või ei kuulu hulka.</p> <p>Paaride moodustamisega saab teada, kas esemeid võrreldavates hulkades on <i>sama palju, ühepalju</i>.</p> <p>Loendab 5 piires ja tunneb arvude rida 5ni.</p>	<p>Rühmitab esemeid kahe erineva tunnuse alusel.</p> <p>Võrdleb esemete hulki paaridesse seades.</p> <p>Tutvub arvudega 10ni.</p>	<p>Paneb kokku kahe hulga esemeid ja liidab ning võtab ühest hulgast esemeid ära ja lahutab.</p> <p>Võrdleb arve.</p> <p>Loendab 12 piires, teab arvude rida 12ni ning tunneb ka numbrimärke.</p> <p>Oskab nimetada antud arvule eelnevat / järgnevat arvu.</p>	<p>Oskab koostada matemaatilisi jutukesi kahe etteantud hulga järgi.</p> <p>Mõtestab arvude rida 12ni.</p> <p>Liidab ja lahutab 5 piires ning tunneb ja kasutab sümboleid (+, -, =).</p>
SUURUSED JA MÕÕTMINE	<p>Näeb ja leiab esemetes erinevusi.</p>	<p>Võrdleb kahte eset suuruse, pikkuse, laiuse, laiuse järgi ning kasutab mõisteid.</p>	<p>Järjestab 3 eset suuruse, pikkuse, laiuse ja kõrguse järgi.</p>	<p>Järjestab kuni 5 eset suuruse-, raskuse ja paksuse järgi.</p> <p>Hindab kaugust silma järgi, mõõdab pikkust, laiust ja kõrgust.</p> <p>Võrdleb vaadeldavaid objekte ja kontrollib kõrvutades.</p>	<p>Teab igapäevaelus pikkus-, massi-, ning mahumõõtu ja rahaühikuid ning kasutab neid mängutegevustes.</p> <p>Mõõdab pikkust, raskust ja vedelikku kokkulepitud mõõtvahendiga.</p>
GEOMEETRILISED KUJUNDID	<p>Leiab samasuguse kujundi peale-, kõrvuti- või sisseasetamise teel.</p>	<p>Eristab kolmnurka ja nelinurka ning leiab sarnaseid esemeid ümbritsevast keskkonnast.</p>	<p>Näeb ja oskab kirjeldada ruudu ning ristküliku sarnasusi ja erinevusi ning leida sarnaseid kujundeid ümbritsevast.</p>	<p>Koostab mustreid, laob pilte kujunditest ning rühmitab kujundeid vormi, suuruse, värvuse vm järgi.</p>	<p>Eristab ruumilisi kujundeid tasapinnalistest kujunditest.</p>

ORIENTEERUMINE AJAS	Eristab ööd ja päeva.	Leiab aastaegadele iseloomulikke tunnuseid ning eristab <i>hommikut</i> ja <i>õhtut</i> .	Teab ööpäeva osi, kirjeldab tegevusi ning sündmusi.	Kirjeldab tegevusi erinevatel nädalapäevadel ja teab nädalapäevade nimetusi. Eristab mõisteid <i>kiiresti-aeglaselt</i> , <i>varsti</i> , <i>hiljem</i> , <i>kohe</i> .	Teab enda sünnikuud ja päeva. Määrab kellaega täistundides ning koostab päevakava. Kasutab kõnes õigesti sõnu <i>enne</i> , <i>praegu</i> , <i>hiljem</i> - <i>varem</i> , <i>noorem</i> - <i>vanem</i> .
ORIENTEERUMINE RUUMIS	Orienteerub oma kehal.	Määrab teiste laste ja esemete asukohta enda suhtes: ülal-all, ees-taga jne.	Määrab enda asukohta teiste laste ja asjade suhtes. Määrab vasakut ja paremat poolt.	Määrab eseme asukohta teise eseme suhtes ja orienteerub ruumis juhendite järgi.	Orienteerub tasapinnal (paberil).

8.5 Valdkond KUNST

Õppe- ja kasvatustegevuse eesmärgiks on, et laps:

- tunneb rõõmu loovast eneseväljendusest;
- kujutab isikupäraselt ümbritsevaid esemeid, sündmusi ja oma kujutlusmaailma;
- vaatleb, kirjeldab ja kujundab ümbritsevat ja tarbeesemeid;
- kasutab õpitud voolimis-, joonistamis- ning maalimisvahendeid ja -võtteid;
- kasutab materjale ja tööriistu ohutult ning sihipäraselt;
- vaatleb kunstiteoseid ja kirjeldab nähtut.

Valdkonna sisu:

- kujutamine ja väljendamine: mõtete, tunnete edasiandmine nähtaval kujul;
- kujundamine: objektile esteetilise lisaväärtuse andmine;
- tehnilised oskused: voolimine, joonistamine, maalimine, meisterdamine;
- kunstiteoste vaatlemine, vestlused kunstiteostest, kunstist.

Valdkonna korraldus

- Lapsele antakse võimalus saada elamusi, tunda rõõmu ja rahulolu ning väljendada oma maailmanägemist.
- Last suunatakse jälgima kaaslasti päeva jooksul vabas või konkreetses tegevuses, vaatlema ümbritsevat looduses ja tehiskeskkonnas, väljasõidul või õppekäigul ning kasutama saadud tähelepanekuid voolides, joonistades, maalides ja meisterdades.
- Teemasse sisseelamiseks kasutatakse mängu, muusikat, lihtsat lavastust, jutu lugemist jne. Arvestatakse, et lapse jaoks on oluline loomiseks ja lahenduste leidmiseks teha katsetusi ning avastusi, otsida ja saada vastuseid tekkinud küsimustele, omandatud oskusi rakendada ning loovaalt kombineerida.
- Last julgustatakse kasutama ja katsetama tema enda pakutud lahendusi töö mitmekesistamiseks ning ergutatakse lapse kujutlus- ja algatusvõimet, jälgides, et säiliks tema isikupärane väljendusviis.
- Kunstitegevusi korraldatakse ka õues ning teiste valdkondade õppe- ja kasvatustegevuste osana, joonistatakse nii paberile, kivile, puidule kui ka liivale või kombineeritakse erinevaid materjale.
- Innustatakse last tehtut analüüsima ja arutlema, miks kujutas ta esemeid, nähtusi just sellisel viisil, mis materjale ja tehnikaid ta kasutas ning kuidas tööga rahule jäi. Kaaslaste töösse tolerantse suhtumise kujundamisele aitab kaasa, kui analüüsitakse nii laste töid kui ka kunstiteoseid ning põhjendatakse oma hinnangut.

Lapse eeldatavad oskused valdkonnas Kunst on välja toodud Tabelis 9.

TABEL 9. LAPSE EELDATAVAD OSKUSED VALDKONNAS KUNST.

SISU	2-aastane	3-aastane	4-aastane	5-aastane	6-aastane	7-aastane
KUJUTAMINE JA VÄLJENDAMINE	<p>Tunneb rõõmu kunstitegevuses osalemisest.</p> <p>Abistab täiskasvanut erinevate liivast, lumest jne vormide moodustamisel.</p>	<p>Tunneb rõõmu kunstitegevuses osalemisest.</p> <p>Leiab ümbritsevas juhendamise toel sinise, kollase, punase ja rohelise värvi.</p>	<p>Nimetab põhivärve ning lisaks oranži, musta ning oskab nimetada tumedamaid ja heledamaid värvitoone.</p> <p>Kirjeldab ja kasutab esemetele ja nähtustele iseloomulikke värvusi.</p> <p>Juhendamisel voolib ümar- ja piklikke vorme.</p>	<p>Kujutab tuttavaid objekte.</p> <p>Kasutab maalimisel ja joonistamisel mitut värvi.</p> <p>Valib mõtte teostamiseks sobivaimana tunduvad vahendid.</p>	<p>Valib sobiva taustatooni meeleolust, aastaegadest jm kujutavast lähtuvalt.</p> <p>Pärast tööjuhiste kordamist segab ja heletumestab värve.</p>	<p>Kasutab loovalt geomeetriilisi kujundeid ja nende kombinatsioone keerukamate objektide ülesehitamiseks.</p> <p>Püsib töös valitud teemas seda isikupäraslt tõlgendades.</p> <p>Rõhutab kõige tähtsamat oma töös värvi, suuruse või asukoha abil.</p>
KUJUNDAMINE	<p>Joonistab vaid selleks ettenähtud kohta ja matkib täiskasvanu tegutsemisel erinevate kunstivahenditega.</p> <p>Kritseldab juhendamisel maapinnale, liivale, lumele ka väljaspool kunstitegevust.</p>	<p>Kaunistab (täppidega, joontega) mitmesuguseid etteantud ruumilisi ja tasapinnalisi esemeid.</p>	<p>Laob 3-4 tuttavast geomeetrisest kujundist esemeid, loomi.</p> <p>Suunamisel ja tähelepanu juhtimisel lisab valmivale esemele iseloomulikke detaile.</p> <p>Koostab mängudes ja vabategevuses lihtsaid mustreid.</p>	<p>Kujundab õpetajaga koos tähtpäevakaardi sündmuse meeleoluga sobivate motiividega.</p> <p>Koostab elementidest lihtsa mustririba eseme ääri kaunistamiseks.</p> <p>Valib kaunistamismotiivi ja kannab juhendamisel šablooni või templi abil selle omavalitud kohale esemel.</p>	<p>Juhendamisel kasutab looduslikku materjali koos tehnilikuga.</p> <p>Kujundab lihtsa mustriga väikestest detailidest.</p> <p>Märkab mustrirütmi ja suudab jätkata mustrimoodustamist ning kasutab ja kirjeldab lihtsamaid eesti rahvusmotiive</p>	<p>Selgitab omavalmistatud esemete otstarvet ja nimetab oma valikut põhjendades koha, kuhu see sobib.</p> <p>Voolib omapärase vormiga eseme ja kaunistab selle, valides värvi, kaunistusmotiivid ja tehnoloogia.</p> <p>Aitab kujundada tähtpäevadega seotud peolauda ja ruumi.</p>

VOOLIMINE	<p>Juhendamisel muljub voolimismaterjali, mängides muudab vabalt savitüki kuju.</p> <p>Juhendamisel tükeldab savi, plastiliini ning tegevust jäljendades vajutab voolimismassi auke.</p>	<p>Õpetajat jäljendades muljub ja näpistab, rullib ja veeretab voolimismaterjale.</p> <p>Teeb sõrme või pulgaga</p> <p>Pehmesse voolimismaterjali jäljendeid.</p>	<p>Annab voolitud ümarvormidele erinevaid nimetusi.</p> <p>Rullib savitükki, mille tulemusel annab edasi asjade, esemete jne iseloomulikke tunnuseid.</p> <p>Moodustab väikestest voolitud vormidest terviku neid üksteise peale, sissejne ladudes.</p> <p>Juhendamisel kasutab voolimispulka savi vms voolimismaterjali tükeldamiseks.</p>	<p>Õdnestab ümarvorme süvendit pöidlaga vajutades.</p> <p>Muudab voolimismaterjalide kuju neid pigistades ja venitades.</p> <p>Ühendab voolitud detaile omavahel.</p>	<p>Nimetab erinevaid voolimismaterjale ja nende omadusi.</p> <p>Kasutab voolimispulka vormide õdnestamisel, iseseisvalt mustri tegemisel.</p> <p>Voolib juhendamisel ka ühest savitükist, venitades ning pigistades sellest välja terviku erinevaid osi.</p> <p>Ümar ning piklikke vorme ühendades voolib iseseisvalt erinevaid esemeid.</p>	<p>Kasutab iseseisvalt tuttavaid voolimismaterjale, arvestades nende eripära.</p> <p>Valmistab õpetajaga koos uusi voolimissegusid.</p> <p>Niisutab voolingute ühenduskohti esemete tugevdamiseks.</p>
JOONISTAMINE	<p>Kritseldab varasemast liikuvama ja vabama käega.</p> <p>Juhendamisel tõmbab joonistusvaheditega erinevaid jooni.</p> <p>Hoiab meeldetuletamisel paberit kinni ja joonistab vaid selleks ettenähtud kohta.</p>	<p>Tekitab iseseisvalt jämedate joonistusmaterjalidega erinevaid jälgi, püüdes paberi piirides.</p>	<p>Tõmbab iseseisvalt horisontaalseid ja vertikaalseid triipe sooviga jäljendada konkreetseid esemeid.</p> <p>Juhendamisel tõmbab erineva kuju ja suunaga sh. ka kaarjaid jooni.</p> <p>Suudab kujutada loodusele lähedasi esemeid, asju, inimest.</p>	<p>Jooni ja kujundeid ühendades joonistab sümbolitega, mis täienevad ja muutuvad keerukamaks.</p> <p>Kasutab joonistusvahendeid liigse surveta.</p>	<p>Joonistades jätab paberi kui ka joonistusvahendi rikkumata.</p> <p>Meeldetuletamisel kasutab pinna katmiseks kallutatud pliatsit ning värvib enamasti kontuuri ületamata.</p>	<p>Kasutab soovi korral koos erinevaid joonistusvahendeid nende olemusest lähtuvalt.</p> <p>Värvib oma joonistatud või värviraamatu kujundeid, varieerides käe liikumise suunda.</p> <p>Sobitab pindu kattes heledaid ja tumedaid, peeni ning jämedaid jooni.</p>
MAALIMINE	<p>Kannab värvi õpetaja antud värvise pintsli paberile spontaansete, teadvustamata liigutustega.</p>	<p>Tõmbab pintsliigaerineva suunaga jooni, teeb täppe ning katab pindu.</p>	<p>Meeldetuletusel ei värvi üle paberi serva ja kasutab töös pintsli erinevaid osi ning teab kuidas tekitada erinevaid jäljendeid.</p>	<p>Teeb objektidele väiksemaid detaile pintsli vajutuste ja tõmmetega.</p>	<p>Kasutab varemõpitud tehnilisi oskusi töö teostamisel.</p> <p>Juhendamisel segab omavahel põhivärve.</p>	<p>Segab värve uute toonide saamiseks ja väldib värvide määrdumist.</p>

	Juhendamisel teeb näpuvärvidega paberile erineva suunaga sirgeid, kaarjaid jne jooni.	Trükib näpuvärvidega sõrmede ja kogu käega.	Suunamisel võtab pintslile vajaliku koguse värvi ja loputab pintsli peale kasutamist.	Ei kata maalides juba küllaldaselt kaetud pinda korduvalt.	Pintsliga liigub paberil vabalt ja kasutab vajadusel kahte erineva jämedusega pintsli. Peseb ja kuivatab pintsli enne järgmise värvi kasutamist.	Kasutab töös pintsli erinevalt (pintsli otsa ja külge).
MEISTERDAMINE	Eristab õpetaja juhendamisel erinevaid pakutuid materjale. Juhendamisel kortsutab paberit, rebib pabeririba küljest tükke, asetab paberist välja lõigatud kujundid liimiga kaetud paberile.	Katab aluspinna liimiga, puistab sellele erinevaid objekte ja liimib kujundeid.	Lõikab paberist ribasid ja lihtsama kujundi mööda etteantud joont. Voldib paberi pooleks. Ettenäitamisel ühendab erinevaid materjale. Matkib täiskasvanu tegevust lihtsa mänguasja valmistamisel.	Rebib ja lõikab paberist ribasid ja kujundeid ning kleebib need sõltuvalt töö olemusest. Lükib paelale, traadile vms auguga esemeid. Valib meelepärased meisterdamisvahendid ning neid omavahel ühendades või materjale kombineerides loob oma töö.	Iseseisvalt lõikab paberist geomeetrilisi kujundeid. Rebib lihtsamaid kujundeid.	Kujundab või täiendab oma tööd, kleepides sellele erinevast materjalist tükke, objekte jne. Valmistab lihtsa mänguasja täiskasvanu tegevust matkides.
KUNSTITEOSTE VAATLEMINE, VESTLUSED KUNSTITEOSTEST, KUNSTIST	Suunavate küsimuste abil leiab piltidelt tuttavad esemed ja nimetab neid.	Vaatleb pilte, näidistoid ja raamatu illustratsioone ning vastab küsimustele. Näitab teistele oma tööd kui kunstiteost ja räägib sellest.	Suunavate küsimuste abil analüüsib ja annab tööle hinnangu ning põhjendab, miks töö, pilt meeldib. Vastab küsimustele ja selgitab, miks kujutab esemeid, nähtusi just sellisel viisil.	Vaatleb omal algatusel raamatuillustratsioone ja kunstitoid ning esitab nende kohta küsimusi ja avaldab arvamust. Jutustab küsimuste toel, mida ta on oma töödes kujutanud, ning nimetab, mis materjale kasutanud. Suhtub heasoovlikult kaaslaste töödese.	Annab oma tööle hinnangu ja põhjendab oma arvamust. Vaatleb huviga kunstitoid, esitab nende kohta küsimusi ja avaldab oma arvamust.	Märkab teoseid või ümbruses leiduvaid objekte vaadeldes ning kirjeldades detaile ja värve ning tajub meeleolu. Fantaseerib ja jutustab teose juurde oma loo. Kasutab raamatu-illustratsioone, fotosid ja kunstiteoseid oma töö lahealusena, luues oma vaba ja isikupärase variandi.

8.6 Valdkond MUUSIKA

Õppe- ja kasvatustegevuse eesmärgiks on, et laps:

- tunneb rõõmu laulmisest ja musitseerimisest;
- suudab keskenduda kuulatavale muusikapalale;
- suudab ennast loovalt väljendada laulmise, liikumise, tantsimise ja pillimängu kaudu;
- suudab musitseerida nii rühmas kui ka üksi.

Valdkonna sisu:

- laulmine;
- muusika kuulamine;
- muusikalis-rütmiline liikumine;
- pillimäng.

Valdkonna korraldus

- Esikohal on emotsionaalne ja aktiivne muusikaline tegevus. Kujundatakse ja arendatakse lapse muusikalis- loominguulisi võimeid, kultuurilis-sotsiaalset aktiivsust ning väärtushinnanguid.
- Arvestatakse lapse individuaalseid eeldusi ning toetatakse eduelamusele ja tunnetusele.
- Kasutatakse muusikat lõimiva tegevusena ka teistes õppe-ja kasvatustegevuse valdkondades, nagu „Keel ja kõne“, „Kunst“ jne; muusika on igapäevaelu osa nii argi-kui ka pidulike sündmuste puhul;
- Seostatakse üksteisega muusika kuulamine, laulmine, pillimäng, muusikalis-rütmiline liikumine, mängud, tantsud. Muusikapalade (laulude, muusika kuulamise palade, tantsude ja mängude, pillilugude) valikul arvestatakse laste huvi ning ea-ja jõukohasust.

Lapse eeldatavad oskused valdkonnas Muusika on välja toodud Tabelis 10.

TABEL 10. LAPSE EELDATAVAD OSKUSED VALDKONNAS MUUSIKA.

SISU	2-aastane	3-aastane	4-aastane	5-aastane	6-aastane	7-aastane
LAULMINE	Kuulab ja jälgib õpetaja laulu.	Huvitub laululistest tegevustest. Püüab õpetajaga kaasa laulda ja osaleb laulude esitamisel.	Laulab rühmaga ühtses tempos. Laulab peast lihtsamaid õpituud rahva- ja lastelaule.	Laulab välja hingamisel loomuliku häälega. Esitab laule rühmaga samas tempos. Laulab peast teistega koos rahva- ja lastelaule.	Laulab ilmekalt, lähtudes laulu ja teksti karakterist. Laulab peast õpitud rahva- ja lastelaule ning esitab neid rühmas. Õpib oma häält kuulma ja juhtima.	Laulab ilmekalt voolava ja pehme häälega eakohaseid rahva- ja lastelaule ja esitab neid nii rühmas kui ka üksi. Oskab laulda puhta intonat-siooniga, rütmiliselt koos kogu rühmaga.
MUUSIKA KUULAMINE	Tunneb rõõmu kuulatavast laulust või muusikapalast.	Reageerib emotsionaalselt vastavalt muusika iseloomule.	Kuulab tähele-panelikult ja vaikselt laulu ning muusikapala. Väljendab emotsionaalselt kuulatud muusikas tajutud kontrastseid meeleolusid liigutuste ja liikumisega. Tunneb kuulamise järgi ära mõningaid õpitud laule.	Kuulab huviga laulu ja muusikapala. Eristab marssi, hällilaulu, tantsu-muusikat. Väljendab kuulatud muusikas tajutud meeleolusid erinevate muusikaliste tegevuste kaudu.	Väljendab loovalt muusika kuulamisest saadud elamusi. Oskab eristada erinevaid tämbreid, helilaade.	Kuulatud muusikat iseloomus-tades kasutab eakohast sõnavara. Näitab tegevuses üles loomingulist initsiatiivi, toetudes oma kogemustele kuulnud palade suhtes. Eristab vokaal- ja instrumentaalmuusika lihtsamaid žanre. Oskab selgitada mõisteid: dirigent, helilooja, koorijuht, rahvaviis, laulupidu.

MUUSIKALIS- RÜTMILINE LIIKUMINE	Sooritab koos õpetajaga lihtsaid liikumisi vastavalt laulu tekstile.	Liigub koos õpetajaga vastavalt muusika-meeleolule, arvestades pulssi ja meetriumit.	Väljendab muusika meeleolu liikumise kaudu. Tantsib kasutades eakohaseid tantsu-elemente. Osaleb laulu-mängudes, oskab liikuda ringjoonel, läbisegi.	Muudab liikumist muusika-osade ja muusikaliste väljendusvahendite vaheldumise põhjal. Esitab õpetaja seatud tantse, kasutades õpitud tantsu-elemente ja rütmipille saateks. Oskab orienteeruda ruumis.	Liigub ja tantsib sünkroonis teistega, kasutades näiteks hüpaksummu ja eesgaloppi, aeglasi sulghüppeid ning käärhüppeid. Kõnnib, jookseb ja reageerib muusika tempo muutustele rütmiliselt täpselt.	Väljendab ennast loovalt liikumise kaudu, toetudes õpitud muusikalis-tele väljendusvahenditele. Sooritab tantsu-liigutusi sünkroon-selt, väljendusrikkalt ja õige kehahoiakuga. Tantsib rahvatantse.
PILLIMÄNG			Mängib rütmipille muusika kuulamise, liikumise ja laulmise saateks; eristab kuulamisel neid tämbri järgi. Matkib loodushääli.	Ansambli-mängus osaledes alustab ja lõpetab koos teistega, mängib nendega ühes tempos. Mängib erinevaid pille.	Mängib rütmi- ja meloodia-pillidel, osaleb lastepilli ansambli mängus, jälgides dirigenti.	Oskab mängida eakohastel rütmi- ja meloodia-pillidel kaasmänge. Osaleb lastepilli ansambli-mängus. Mängib erinevaid pille.

8.7 Valdkond LIIKUMINE

Õppe- ja kasvatustegevuse eesmärgiks on, et laps:

- tahab liikuda ja tunneb liikumisest rõõmu;
- suudab pingutada sihipärase tegevuse nimel;
- tegutseb aktiivselt üksi ja rühmas;
- mõistab kehalise aktiivsuse olulisust inimese tervisele;
- järgib esmaseid hügieeni- ja ohutusnõudeid.

Valdkonna sisu:

- kehalise kasvatuse alased teadmised: ohutus, enesekontroll ja hügieen;
- põhiliikumised;
- liikumismängud;
- erinevad spordialad;
- tants ja rütmika.

Valdkonna korraldus

- Põhiliikumised eeldavad igapäevast suunamist: liigutusoskused, liikumisosavus ja teised liikumisvõimed (vastupidavus, jõud, kiirus, painduvus) kujunevad ja arenevad tegevusi regulaarselt korrates.
- Lapse liikumis- ja tegevusvõimalusi rikastatakse sportlik-arenduslike liikumisviisidega, nt ujumine jms. Oluline on kõlbeliste põhimõtete ja enesekindluse kujundamine: kui kehalisi harjutusi tehakse korrapäraselt, kujunevad positiivsed iseloomuomadused.
- Last ergutatakse oma oskusi, võimeid ja koostööd hindama, kaaslasi arvestama, oma emotsioone kontrollima ja valitsema ning mõistma ühe või teise kehalise harjutuse vajalikkust.
- Arendatakse põhiliikumisi, koordineerimist, rühti, tasakaalu, liikumisvõimet ja peenmotoorikat (täpsust, näo- ja sõrmelihaste kontrollimise oskust) ning antakse tagasisidet.

Lapse eeldatavad oskused valdkonnas Liikumine on välja toodud Tabelis 11.

TABEL 11. LAPSE EELDATAVAD OSKUSED VALDKONNAS LIIKUMINE.

SISU	2-aastane	3-aastane	4-aastane	5-aastane	6-aastane	7-aastane
KEHALISE KASVATUSE ALASED TEADMISED: OHUTUS, ENESE-KONTROLL JA HÜGIEEN	<p>Sooritab harjutusi aktiivselt ja entusiastlikult.</p> <p>Liigub õpetaja juhendamisel ohutult.</p>	<p>Valib õpetaja korraldusel teiste riiete hulgast välja võimlemisriided.</p> <p>Arvestab rühmakaaslastega aktiivses tegevuses.</p>	<p>Soovib aktiivselt liikuda ja mõistab, et võimlemine on tervisele kasulik.</p> <p>Suudab järgida meeldetuletamise korral hügieeni-nõudeid.</p>	<p>Tunneb liikumisest rõõmu ja suudab keskenduda kehaliseks tegevuseks.</p> <p>Teab spordi-vahendite nimetusi ja oskab neid kasutada. Ning õpitud tegevustes kasutab ohutuid liikumisviise.</p>	<p>Oskab nimetada erinevaid kodukoha harrastavaid spordialasid.</p> <p>Mõistab esmaseid hügieeni- ja ohutus-nõudeid.</p> <p>Talub kaotust võistlus-mängudes.</p>	<p>Teab nimetada erinevaid spordialasid ja eesti tuntumaid sportlasi.</p> <p>Suudab keskenduda sihipäraseks kehaliseks tegevuseks.</p> <p>Oskab tunda ohtu liikumisel, mängimisel, sportimisel valides sobivad paigad ja vahendid, õnnetuse korral kutsub appi täiskasvanu.</p> <p>Peseb ennast pärast aktiivset kehalist tegevust.</p>
PÕHI-LIIKUMISED	<p>Ronib ning roomab üle ja läbi väikeste takistuste.</p> <p>Kõnnib piiratud pinnal.</p> <p>Säilitab kõndides ja joostes sihi.</p>	<p>Omandab algsed põhiliikumised.</p> <p>Suudab teha oma eale vastavaid koordinaatsiooni, tasakaalu ja osavust arendavaid harjutusi, vajadusel õpetaja abiga.</p>	<p>Sooritab põhiliikumisi kombinatsioonides ja õpitud harjutustes.</p> <p>Teeb kordinatsiooni, tasakaalu ja osavust arendavaid harjutusi.</p>	<p>Suudab kohandada oma kõnni-jooksu rütmi ja tempot kaaslaste omaga.</p> <p>Teeb harjutusi väikevahenditega.</p>	<p>Tuleb toime hüppamise-, hüplemise-ronimise-, roomamise ja –taskaaluharjutustega.</p> <p>Suudab visata ja püüda palli, valdab erinevaid viskeviise üksi ja paarilisega.</p>	<p>Sooritab põhiliikumisi pingevabalt, nii et liigutused on koordineeritud ja rütmilised</p> <p>Säilitab paigal olles ja liikudes tasakaalu.</p> <p>Suudab kasutada harjutuste sooritamisel mõlemat kätt, täpsust nõudvas tegevuses kasutab domineerivat kätt.</p>

<p>LIKUMIS-MÄNGUD</p>	<p>Mängib koos juhendaja ning kaaslastega kõnni – ja jooksumänge.</p>	<p>Suudab mängida 1-2 reeglita matkiva sisuga mängu, kõnni -ja jooksu liikumis-mänge.</p>	<p>Suudab mängida 2-4 reeglita matkiva sisuga mängu, kõnni -ja jooksu liikumis-mänge.</p>	<p>Osaleb jõukohastes liikumis-mängudes, sport ja võistlus-mängudes.</p> <p>Saab aru mängu ja tegevuse läbiviimisel kasutatavatest korraldustest, peab kinni kokkulepitud mängu-reeglitest.</p>	<p>Suudab tunnustada nii enda kui vastasmeeskonna edu.</p> <p>Käsitseb mängu- ja spordivahendeid loovmängudes.</p>	<p>Oskab mängida liikumis-, sportlike elementidega võistlus- mängu.</p> <p>Oskab tunnetada rõõmu võidust ja suudab taluda kaotust võistlus-mängus.</p> <p>Saab aru lihtsamatest oskus-sõnadest ja tegevuste läbiviimisel kasutatavatest korraldustest, peab kinni kokkulepitud mängureeglitest.</p>
<p>ERINEVAD SPORDIALAD</p>	<p>Sooritab ettenäitamise ja juhendamise järgi asendeid ja liikumisi.</p> <p>Jookseb veereva vahendi järel.</p>	<p>Oskab teha harjutusi ettenäitamise ja juhendamise järgi ühtses tempos õpetaja ja kaaslastega.</p> <p>Saab hakkama painduvust ja kiirust arendavate harjutustega.</p>	<p>Sooritab juhendamisel kuni neljast harjutuses koosnevat kombinatsiooni.</p> <p>Hoiab oma kohta erinevates rivistustes.</p>	<p>Saab hakkama liigutus- oskustega, mis nõuavad kiirust, koordinatsiooni, painduvust ja osavust.</p> <p>Teeb vahenditega harjutusi eakohaselt tehniliselt õigesti.</p>	<p>Oskab sooritada iseseisvalt lihtsamaid üldarendavaidharjutusi.</p> <p>Säilitab dünaamilistes harjutustes tasakaalu.</p>	<p>Tuleb toime painduvust, kiirust, vastu-pidavust ja jõudu arendavate tegevustega.</p> <p>Orienteerub saalis, mängu-väljakul, oskab sooritada kujundliikumisi.</p>
<p>TANTS JA RÜTMIKA</p>	<p>Kasutab liikudes rütmipille juhendaja abil.</p>	<p>Kõnnib, jookseb ja hüpleb rütmiliselt muusika järgi.</p> <p>Sooritab õpetaja juhendamisel liigutusi muusika järgi erinevas tempos.</p>	<p>Oskab imiteerida liigutusi muusika järgi.</p> <p>Plaksutab ja liigub vastavalt rütmile.</p>	<p>Jäljendab liikumisega erinevaid rütme.</p> <p>Liigub vastavalt muusika tempo kiirenemisele ja aeglustamisele.</p> <p>Proovib liikuda iseseisvalt ja vabalt muusika järgi, kasutades lihtsamaid tantsusamme.</p>	<p>Kohandab oma liigutusi etteantud rütmiga.</p> <p>Kasutab lihtsaid tantsusamme üksi ja rühmas tantsides.</p>	<p>Suudab sooritada üheaegselt kaaslasega rütmiliikumisi.</p> <p>Teab ja oskab kasutada erinevaid spordivahendeid.</p> <p>Liigub vastavalt enda tekitatud rütmile vahelduva tempoga kiirelt - aeglasele.</p> <p>Väljendab liikumise kaudu emotsioone.</p>

UJUMINE			Kasutab ujumisoskuse harjutamiseks abivahendeid.	Oskab mängida veemänge ega karda vett. Järgib basseini kasutamise hügieeni-reegleid ning õpetaja juhendamisel ka ohutusreegleid.	Hingab vette. Kasutab ujumisoskuse harjutamiseks ohutusreegleid.	Oskab ujuda abivahendiga. Teab ja järgib basseini kasutamise ohutusreegleid.
---------	--	--	--	---	---	---

9. LAPSE ARENGU ANALÜÜSIMISE JA HINDAMISE PÕHIMÕTTED NING SELLE KORRALDUS

Lapse arengu analüüsimine ja hindamine on oluline lapse eripära mõistmiseks, erivajaduste väljaselgitamiseks, positiivse enesehinnangu ja arengu toetamiseks ning õppe- ja kasvatustegevuse kavandamiseks koostöös lapsevanemaga.

Rühmaõpetajad, muusikaõpetaja, liikumisõpetaja, logopeed hindavad lapse arengut üks kord aastas kevadel (vajadusel 2 korda, sügisel ja kevadel), vaatlus- ja vestlusmeetodil, mis fikseeritakse lapse arengu hindamistabelis (Lisa 1: Testid). Sõimes hindavad lapse arengut õpetajad, muusikaõpetaja, liikumisõpetaja, logopeed üks kord aastas lapse kolmeaastaseks saamisel.

Lapsevanemale antakse tagasisidet ja kirjeldatakse lapse arengut jooksvalt-igapäevased vestlused, kui organiseeritult- üks kord aastas arenguvestluse käigus, võttes aluseks lapse arengu hindamistabeli ja arengumapi. Lasteaiast lahkudes saab laps arengumapi kaasa.

Lapse arengu hindamise aluseks on eeldatavad üldoskused ning õppe- ja kasvatustegevuse valdkondade tulemused. Lapse koolivalmiduse kujunemist jälgitakse pedagoogide ja logopeedi poolt lapse arengu analüüsimise käigus kogu koolieelsel perioodil.

Lapse koolivalmidust hindavad ja analüüsivad rühmaõpetajad, liikumis- ja muusikaõpetaja lasteaia viimases rühmas, ehk 6-7-aastastel lastel (kevadel). Hindamise ja analüüsimise tulemusena valmib lapse koolivalmiduskaart (Lisa 2: Koolivalmiduse kaart) mille lapsevanem edastab koolile. Koolivalmiduse kaardid koostatakse elektrooniliselt ning esitatakse lapsevanemale kirjaliku avalduse alusel tema e-postile.

10. ÕPPEKAVA UUENDAMISE JA TÄIENDAMISE KORD

Lasteaia õppekava rakendumist analüüsitakse üks kord aastas.

Rühma tegevuskava rakendumist analüüsitakse üks kord aastas, mille tulemused kajastuvad õppe- ja kasvatustöö analüüsis. Õppekava arendamiseks on moodustatud õppekava töörühm. Töörühm esitab õppekava muudatuste ja täienduste ettepanekud lasteaia pedagoogilisele nõukogule. Lasteaia õppekava muudatused kooskõlastatakse ja kinnitatakse pedagoogilise nõukogu ja hoolekoguga. Pedagoogilise nõukogu või hoolekogu ettepanekul võib õppekavasse lisada muidki õppe- ja kasvatustegevusega seotud sätteid, mis tulenevad Koolieelse lasteasutuse seadusest ja Riiklikust õppekavast. Lasteaia õppekava kinnitab direktor käskkirjaga.

11. LISA 1: TESTID**ТЕСТ «РЕЗУЛЬТАТЫ РАЗВИТИЯ РЕБЕНКА» 3-Х ЛЕТ (ясельная группа)**

Имя, фамилия ребенка _____
 Дата тестирования _____
 Учитель _____

1. ИГРОВЫЕ УМЕНИЯ	оценка	примечания
Умеет выполнять несколько игровых действий с одним предметом. Использует предмет в разных игровых ситуациях.		
Имеет начальные навыки ролевого поведения.		
Умеет играть вместе без конфликтов (от игры рядом к игре вместе).		
Умеет выполнять движения по слову (сигналу) взрослого.		
2. ПОЗНАВАТЕЛЬНЫЕ УМЕНИЯ		
2.1 Я И СРЕДА		
Различает и называет игрушки, предметы мебели, одежды, посуды, некоторые фрукты и овощи, виды транспорта.		
Свободно ориентируется в ближайшем окружении: узнает свой дом и квартиру, детский сад и групповую комнату.		
Знает имена членов своей семьи и персонала группы.		
Вместе с взрослыми заботится о живых существах: поливает комнатные растения, кормит птиц, рыб и т.п.		
2.2 ЯЗЫК И РЕЧЬ		
Может односложно ответить на вопрос по прочитанной сказке.		
Составляет предложения из 3-4 слов.		
Делится информацией об окружающем, жалуется на неудобства (замёрз, устал) и действия сверстника (отнимает).		
Сопровождает речью игровые и бытовые действия (звукоподражает).		
Слушает небольшие рассказы без наглядного сопровождения. При повторном их чтении проговаривает слова, небольшие фразы.		
Легко повторяет фразы.		
2.3 МАТЕМАТИКА		
Группирует предметы по одному общему признаку (цвет, форма, размер и пр.). Находит в множестве различных предметов много и один. Считает предметы в пределах 3 и отвечает на вопрос: «Сколько?»		
Смотрит на предметы и находит в них различия (большой – маленький, длинный - короткий).		

Находит фигуру, подобную данной, накладывая их друг на друга, ставя рядом или вкладывая внутрь. Ощупывая руками и касаясь по плоскости, различает круглые и предметы с углами, в т.ч. круг и квадрат.		
Участвует в беседе о различиях и особенностях дня и ночи и воспроизводит в играх характерные для каждого времени суток виды деятельности.		
Имеет представление о собственном теле, показывает, что находится наверху, внизу, сбоку.		
2.4. ИСКУССТВО		
Знает, что карандашами, фломастерами, красками и кистью можно рисовать.		
Различает красный, синий, зеленый, желтый.		
Радует своим рисункам, называет то, что на них изображено.		
Знает, что из глины и пластилина можно лепить, что они мягкие.		
Различает основные формы деталей строительного материала.		
С помощью взрослого строит разнообразные постройки, используя большинство форм.		
2.5. МУЗЫКА		
Слушает песни и звучание музыкальных инструментов (погремушка, бубен).		
Подпевает отдельные слоги и слова.		
В пении подражает интонациям взрослого.		
Ходит и бежит под музыку.		
Двигается в парах.		
Двигается под музыку с предметами (флажки, листья, платочки).		
2.6. ДВИЖЕНИЕ		
Ходит и бежит, не наталкиваясь друг на друга.		
Прыгает на 2-х ногах на месте, с продвижением вперед.		
Берет, держит, переносит, кладет, бросает, катает мяч.		
Ловит мяч, брошенный учителем с расстояния 50-100 см.		
3. СОЦИАЛЬНОЕ РАЗВИТИЕ		
Понимает и употребляет слово «Я».		
Активен, любознателен, проявляет позицию «Я сам».		
Понимает и помнит свои и чужие эмоции.		
Может называть свое имя, фамилию, имена родителей.		
Может объединяться с одним или несколькими детьми для совместной игры.		

Использует элементарные способы общения для того, чтобы обратиться с просьбой, поменяться игрушкой с другим ребенком.		
Владеет элементарными навыками самообслуживания, умывания.		
Самостоятельно ест, правильно держит ложку.		
В определенном порядке снимает и надевает одежду и обувь, частично с помощью взрослого.		
4. УМЕНИЯ, СВЯЗАННЫЕ С СОБОЙ		
Выражает сильные эмоции и свое Я.		
Может бояться неизвестного и нового.		

ТЕСТ «РЕЗУЛЬТАТЫ РАЗВИТИЯ РЕБЕНКА» 4-Х ЛЕТ (младшая группа)

Имя, фамилия

ребенка

Дата тестирования

Учитель

1. ИГРОВЫЕ УМЕНИЯ	оценка	Примечания
Проявляет интерес к различным видам игр.		
Разворачивает игру вокруг собственной постройки.		
Умеет объединяться в маленькие группы (по 2-3) на основе личных симпатий.		
Умеет соблюдать в процессе игры элементарные правила.		
2. ПОЗНАВАТЕЛЬНЫЕ УМЕНИЯ		
2.1 Я И СРЕДА		
Легко ориентируется в ближайшем окружении: без труда называет часто встречающиеся предметы, объясняет их назначение, выделяет ряд свойств и качеств (цвет, форма, материал)		
Знает некоторых домашних и диких животных.		
Без надобности не срывает растения, не ломает ветки деревьев и кустарников.		
Не пугает животных, не уничтожает гусениц, червяков, бабочек, жуков.		
Знает название своего города.		
2.2 ЯЗЫК И РЕЧЬ		
По своей инициативе и при заинтересованной поддержке взрослого рассказывает о том, что видел, куда ходил, что случилось.		
Рассказывает содержание произведения с опорой на рисунок в книге, на вопросы учителя.		
С помощью взрослого, используя фигурки настольного театра, инсценирует отрывки из знакомых сказок.		
Заинтересованно слушает знакомые сказки, стихотворения и рассказы.		
Умеет прочесть наизусть небольшое стихотворение.		
2.3 ЭСТОНСКИЙ ЯЗЫК, КАК ВТОРОЙ ЯЗЫК		
Tunneb huvi eesti keele vastu.		
Kuulab ja tajub eesti keele kõla.		
Kordab järele lihtsamaid sõnu.		
Tunneb huvi Eesti rahvus-sümbolite vastu.		

2.4 МАТЕМАТИКА	оценка	Примечания
Находит в окружающей обстановке много предметов и один единственный предмет.		
Сравнивает группы предметов, используя приёмы наложения и приложения; определяет, каких предметов больше (меньше).		
Сравнивает два предмета, разных по величине (длине, высоте), определяет какой предмет больше (меньше), длиннее (короче), выше (ниже).		
Понимает слова: верхняя - нижняя, слева - налево, справа – направо.		
2.5 ИСКУССТВО		
Умеет создавать изображения отдельных предметов, простых по композиции и незамысловатых по содержанию сюжетов.		
Подбирает цвета, соответствующие изображаемым предметам; правильно пользуется карандашами, фломастерами, кистью и красками.		
Знает свойства пластических материалов (глины, пластилина, пластической массы), понимает, какие предметы можно из них вылепить.		
Знает названия народных игрушек.		
Знает, называет и использует детали строительного материала. Умеет изменять постройки.		
2.6 МУЗЫКА		
Запоминает музыку и песни.		
Различает и называет детские музыкальные инструменты (металлофон, барабан и др.)		
Поет с сопровождением и без него с помощью взрослого.		
Ритмично бегает и ходит под музыку.		
Исполняет танцевальные движения в парах: притопывание, кружение, пружинки.		
2.7 ДВИЖЕНИЕ		
Ходит прямо, не шаркая ногами; выполняет задания учителя: остановиться, присесть, повернуться.		
Бегает в быстром темпе на расстояние 10м.		
Выполняет прыжок в длину с места не менее чем на 40см.		
Бросает мяч вверх, вниз об пол и ловит его 2-3 раза подряд.		
Бросает мяч с расстояния 1,5м в воротца шириной 50 – 60см.		
3. СОЦИАЛЬНОЕ РАЗВИТИЕ		
Знает свое имя, фамилию, имена родителей.		
Использует слово «Я» при разговоре о себе.		
Освоил основные правила гигиены и порядка, без посторонней помощи ходит в туалет, моет руки, лицо.		

Одевается и раздевается в правильной последовательности. Аккуратно складывает одежду.		
При напоминании приветствует, благодарит, просит.		
Общается со сверстниками, участвует в общей деятельности детей.		
4. УМЕНИЯ, СВЯЗАННЫЕ С СОБОЙ		
Знает свое имя, возраст и пол, замечает различия между полами.		
Различает индивидуальные особенности своей внешности и строение своего тела.		
Выражает вербально простейшие эмоции, свои желания, позицию, стремится достигнуть договоренности.		
Владеет навыками самообслуживания.		
Определяет для себя какие-то цели и достигает их, ценит свои достижения, нуждается в признании своих действий и внимании взрослых.		

ТЕСТ «РЕЗУЛЬТАТЫ РАЗВИТИЯ РЕБЕНКА» 5-ти ЛЕТ (средняя группа)

Имя, фамилия ребенка _____
 Дата тестирования _____
 Учитель _____

1. ИГРОВЫЕ УМЕНИЯ	оценка	Примечания
Умеет самостоятельно создавать игровые замыслы.		
Соблюдает правила игры.		
Умеет объединяться с другими детьми в игре, распределять роли.		
Умеет в сюжетно-ролевой игре использовать постройки из строительного материала.		
Умеет считаться с интересами других детей.		
2. ПОЗНАВАТЕЛЬНЫЕ УМЕНИЯ		
2.1 Я И СРЕДА		
Проявляет интерес к предметам и явлениям, которые не имеет возможности видеть.		
Рассказывает о семье, семейном быте, традициях. Знает своих родственников, домашний адрес.		
Делится с педагогами и детьми информацией о своем городе. Знает название родного города, страны, ее главного города.		
Делится своими познаниями о живой и неживой природе.		
Рассказывает о желании в будущем приобрести определенную профессию.		
2.2 ЯЗЫК И РЕЧЬ		
Понимает причинно-следственные отношения, употребляет сложносочиненные и сложноподчиненные предложения.		
Активно употребляет слова, обозначающие эмоциональное состояние, этические качества, эстетические характеристики.		
Понимает и употребляет слова антонимы, образовывает новые слова по аналогии со знакомыми словами.		
Работает над собственным произношением, выделяет первый звук в слове.		
С помощью взрослого повторяет образец описания игрушки.		
С помощью взрослого драматизирует небольшие сказки.		
2.3 ЭСТОНСКИЙ ЯЗЫК, КАК ВТОРОЙ ЯЗЫК		

Reageerib adekvaatselt lihtsamatele korraldustele. Tunneb ära õpitud sõnad ja väljendid ning mõistab neid.		
Teab õpitud lihtsamaid viisakus-väljendeid. Kordab järele õpitud sõnu ning kasutab neid tuttavate esemete, tegevuste ja omaduste nimetamiseks. Mõistab lihtsamaid õpitud küsimusi ja oskab vastata sellele.		
Hääldab järele kuulnud sõnu.		
Tunneb ära Eesti lipu ja oskab seda kirjeldada. Oskab nimetada, mis riigis ta elab. Oskab laulda mõnda tuntud eesti lastelaulu ja teab mõnda eestikeelset liisusalmi.		
2.4 МАТЕМАТИКА		
Считает в пределах 5 (количественный и порядковый счет). Отвечает на вопросы: «Сколько всего?», «Который по счету?»		
Сравнивает две группы предметов, раскладывая их в возрастающем порядке по длине и высоте.		
Различает и называет треугольник, круг, квадрат, шар, куб, цилиндр.		
Определяет направление движения от себя (направо, налево, вперед, назад, вверх, вниз).		
Имеет представление о частях суток.		
2.5 ИСКУССТВО		
Передаёт несложный сюжет, объединяя в рисунке несколько предметов, располагая их на листе в соответствии с содержанием сюжета.		
Создаёт образы разных предметов и игрушек, объединяет их в коллективную композицию.		
Правильно держит ножницы и режет ими по прямой, по диагонали (квадрат и прямоугольник).		
Вырезает круг из квадрата, овал из прямоугольника, плавно срезает и закругляет углы.		
Использует строительные детали с учетом их конструктивных свойств.		
2.6 МУЗЫКА		
Определяет характер песни и музыки.		
Поет спокойным голосом, беря дыхание, произносит слова внятно и правильно.		
Вместе начинает и заканчивает пение.		
Двигается в парах с предметами: листьями, цветами, султанчиками.		
Передаёт характерные элементы музыкально-игровых образов.		

2.7 ДВИЖЕНИЕ		
Ходит в чередовании с бегом, прыжками, изменением направления, темпа.		
Лазает по гимнастической стенке, не пропуская реек, перелезая с одного пролета на другой.		
Прыгает в длину с места на расстояние не менее 70 см, принимает правильное исходное положение.		
Отбивает мяч о землю не менее 5 раз подряд.		
Ловит мяч кистями рук с расстояния до 1,5м.		
3. СОЦИАЛЬНОЕ РАЗВИТИЕ		
Умеет общаться со сверстниками.		
Умеет бережно относиться к вещам, игрушкам, книгам. Содержит их в порядке.		
Умеет объединяться со сверстниками для игр в небольшие группы.		
Выходит из возникшей в игре конфликтной ситуации разрешенными способами.		
Ждет своей очереди в игре, спокойно следует правилам.		
4. УМЕНИЯ, СВЯЗАННЫЕ С СОБОЙ		
Понимает чувства и мысли других людей.		
Выражает свои эмоции и говорит о них, может в некоторой степени отвечать за свои действия.		
Восприимчив (чувствителен) к оценке других, что в свою очередь влияет на самооценку.		
Подражает (имитирует) действиям и ролям взрослых, используя свой словарный запас.		

ТЕСТ «РЕЗУЛЬТАТЫ РАЗВИТИЯ РЕБЕНКА» 6-ти ЛЕТ (старшая группа)

Имя, фамилия

ребенка

Дата тестирования

Учитель

1. ИГРОВЫЕ УМЕНИЯ	оценка	Примечания
Играет в ролевые игры, согласует свои действия с действиями других детей.		
Объясняет правила игры, аргументованно оценивает ответ, высказывания сверстника.		
Умеет самостоятельно организовать игру.		
Умеет применять конструктивные умения, полученные на занятиях.		
2. ПОЗНАВАТЕЛЬНЫЕ УМЕНИЯ		
2.1 Я И СРЕДА		
Различает и называет виды транспорта, предметы, облегчающие труд человека в быту и предметы, создающие комфорт.		
Знает своих родственников, домашний адрес.		
Знает название родного города, страны, ее главного города.		
Анализирует результаты наблюдений и делает выводы о некоторых закономерностях и взаимосвязях в природе.		
Классифицирует предметы, определяет материалы, из которых они сделаны.		
Знает, что любая вещь создана трудом многих людей.		
2.2 ЯЗЫК И РЕЧЬ		
Употребляет сложные предложения разных видов, пересказывая, пользуется прямой и косвенной речью.		
Определяет место звука в слове.		
Речь чистая и спокойная, без искажений при произношении звуков родного языка.		
Определяет жанр произведения; называет любимые сказки и рассказы.		
Составляет по образцу рассказы из опыта, по сюжетной картине, сочиняет концовки к сказкам.		
Последовательно, без существенных пропусков, пересказывает небольшие тексты.		
Драматизирует небольшие произведения, читает по ролям.		

2.3 ЭСТОНСКИЙ ЯЗЫК, КАК ВТОРОЙ ЯЗЫК		
Reageerib adekvaatselt eesti keeles antud korraldustele. Tunneb ära õpitud sõnad ja väljendid ning mõistab neid.		
Kasutab õpitud viisakusväljendeid ja sõnu esemete, tegevuste ja omaduste nimetamiseks. Oskab koostada lihtsamaid fraase ja lauseid. Mõistab õpitud küsimusi ja vastab küsimustele õpitu piires.		
Tunneb huvi eesti keeles lugemise ja kirjutamise vastu. Tunneb kirjapildis ära oma nime.		
Tunneb Eesti rahvussümbolitest ära Eesti lipu, rahvuslille ja rahvuslinnu ning oskab neid nimetada. Oskab nimetada mõningaid Eestis tähistatavaid riiklikke ja rahvuslikke tähtpäevi. Oskab laulda mõnda tuntud eesti lastelaulu ja teab peast mõnda eestikeelset luuletust.		
2.4 МАТЕМАТИКА		
Считает (отсчитывает) в пределах 10.		
Сравнивает рядом стоящие числа в пределах 10 (опираясь на наглядность), устанавливает какое число больше (меньше) другого, уравнивает неравное число предметов.		
Сравнивает предметы различной величины, размещая их в ряд в порядке возрастания (убывания) длины, высоты.		
Различает форму предметов: круглую, треугольную, четырехугольную.		
Выражает словами местонахождение предмета по отношению к себе, к другим предметам.		
Называет дни недели, последовательность частей суток.		
2.5 ИСКУССТВО		
Выполняет узоры по мотивам народного декоративно-прикладного искусства.		
Лепит предметы разной формы, используя усвоенные ранее приемы и способы.		
Изображает предметы и несложные сюжетные композиции, используя разнообразные приемы вырезания, а также обрывание.		
Анализирует образец постройки. Создает постройку по рисунку.		
Планирует этапы создания собственной постройки, находит конструктивные решения.		
Сгибает лист вчетверо в разных направлениях, работает по готовой выкройке.		
Выполняет несложные поделки способом оригами.		
Правильно пользуется ножницами.		
2.6 МУЗЫКА		

Умеет различать жанры музыкальных произведений: марш, танец, песня.		
Умеет узнавать произведения по мелодии, вступлению.		
Поет самостоятельно, в сопровождении инструмента и без сопровождения.		
Ритмично двигается в соответствии с различным характером и динамикой музыки.		
Самостоятельно инсценирует содержание песен, хороводов, действует самостоятельно, не подражая другим детям.		
Умеет играть на металлофоне мелодии по одному и небольшими группами.		
2.7 ДВИЖЕНИЕ		
Ходит по гимнастической скамейке, с перешагиванием через набивные мячи и приседанием на середине.		
Лазает по гимнастической стенке (высота 2,5 м) с изменением темпа.		
Прыгает в длину с места (не менее 80 см).		
Отбивает мяч на месте не менее 10 раз подряд.		
Метает мешочки на дальность (не менее 5-9 м).		
Ползает по гимнастической скамейке на животе, подтягиваясь руками.		
3. СОЦИАЛЬНОЕ РАЗВИТИЕ		
Ведет себя согласно общепринятым нормам поведения, способен анализировать свое поведение.		
Соблюдает нормы и правила жизни в группе, обществе.		
Знает номер службы спасения 112.		
Имеет элементарные знания об анатомии человека и условиях его жизни.		
Включается в совместные со взрослыми трудовые действия.		
4. УМЕНИЯ, СВЯЗАННЫЕ С СОБОЙ		
Чувствует и понимает чувства, настроение и мнение других, начинает сдерживать чувства.		
Пользуется жестами, мимикой и интонацией.		
Ставит для себя цели и пытается их реализовать		
В своих действиях ориентирован на признание, внимание и эмоциональную поддержку.		

ТЕСТ «РЕЗУЛЬТАТЫ РАЗВИТИЯ РЕБЕНКА» 7-и ЛЕТ (подготовительная группа)

Имя, фамилия

ребенка

Дата тестирования

Учитель

1. ИГРОВЫЕ УМЕНИЯ	оценка	Примечания
Умеет самостоятельно создать игровую среду.		
Умеет договариваться с партнерами по игре.		
Умеет создать недостающие для игры предметы и детали.		
Умеет справедливо оценивать в игре результаты свои и партнера.		
Радуется победе и умеет переносить поражение в соревновательной игре.		
2. ПОЗНАВАТЕЛЬНЫЕ УМЕНИЯ		
2.1 Я И СРЕДА		
Описывает свой дом, свою семью и семейные традиции.		
Называет государственную символику Эстонии и народные традиции.		
Описывает, как окружающая среда и поведение человека могут повлиять на здоровье.		
Соблюдает правила личной гигиены, в том числе правила бережного отношения к зубам и гигиены рта.		
Знает нормы здорового образа жизни.		
Описывает природу и занятия людей в различных временных циклах: сутки, неделя, год.		
Разъясняет, почему свет, температура, вода, почва и воздух являются важными для растений, животных и людей.		
Разъясняет зависимость природных явлений от времен года, от перемены дня и ночи.		
Описывает возможные опасности дома, на водоеме, в дорожном движении и так далее.		
Знает, как пешеход должен безопасно двигаться и как нужно безопасно кататься на велосипеде по участку детского сада.		
2.2 ЯЗЫК И РЕЧЬ		
Справляется с общением со сверстниками и взрослыми; считается с товарищем и местом общения.		
Рассказывает по картинке, услышанному тексту или своему опыту; передает основное содержание и важные детали, передает также свои чувства.		
Активно использует в своей речи сложные предложения.		
Использует все падежи и спряжения как в единственном, так и в множественном числе.		
Произносит правильно все звуки родного языка, как в своей речи, так и повторяя услышанные слова.		
Знает буквы и читает по слогам слова, состоящие из 1-2 слогов; узнает некоторые написанные слова.		

Правильно пишет большими буквами слова, состоящие из 1-2 слогов, (одиночные буквы в правильной последовательности)		
Знает наизусть стихи и песни на родном языке.		
2.3 ЭСТОНСКИЙ ЯЗЫК, КАК ВТОРОЙ ЯЗЫК		
Reageerib adekvaatselt eesti keeles antud korraldustele. Tunneb ära õpitud/omandatud sõnad ja väljendid ning mõistab neid. Mõistab etteloeatud või jutustatud eakohase eesti-keelse teksti põhisisu.		
Kasutab elementaarseid viisakusväljendeid erinevates suhtlus-situatsioonides. Mõistab esitatud küsimusi, vastab küsimustele ning oskab ise esitada lihtsamaid küsimusi. Moodustab ise lihtsamaid fraase ja lihtlauseid. Räägib õpitud sõnavara piires endast ja oma perest ning vestleb õpitud teemadel.		
Tunneb eesti keele häälikuid ja tähti. Hääldab korrektselt lihtsamaid häälikuid. Tunneb kirjaipildis ära mõned eestikeelsed sõnad. Oskab kirjutada oma nime trüki tähtedega.		
Teab ja oskab Eesti rahvussümbolitest kirjeldada Eesti lippu, rahvuslille ja rahvuslindu ning nimetab vähemalt kaks eesti rahvustoitu. Oskab kirjeldada mõne Eestis tähistatava tähtpäevaga seotud kombeid, sh oma kogemuste põhjal. Oskab laulda mõnda lihtsamat eesti rahvalaulu ja lastelaulu, teab peast mõnda eestikeelset luuletust. Tunneb ära eesti rahvarõivad.		
2.4 МАТЕМАТИКА		
Определяет единые свойства для множества предметов и группирует предметы по двум разным признакам.		
Складывает и вычитает в пределах пяти, знает знаки: «+», «-», «=».		
Составляет математические рассказы по двум множествам предметов.		
Располагает до пяти предметов по величине (длине, ширине, высоте и т.д.)		
Описывает свое место положение по отношению к окружающим предметам, ориентируется в пространстве, на участке и на бумаге.		
Умеет называть время в часах.		
Называет дни недели, месяцы, времена года; знает месяц и день своего рождения.		
Измеряет длину предметов условной меркой (шаг, палочка, веревка и пр.)		
Различает часто используемые меры денег и величин (евро, цент, метр, литр, килограмм).		
2.5 ИСКУССТВО		
При рассматривании окружающего замечает разные детали, объекты и связи между ними, изображает окружающее в свободно выбранной форме.		
Выражает свое настроение, свои фантазии в лепке, рисунке, поделках.		
Изображает людей по характерным признакам.		
Концентрируется на начатой деятельности и создает свое произведение.		
Создает предметы, используя различную технику, говорит об их предназначении.		

Создает сам или выбирает исходя из работы подходящие мотивы или средства для украшения предмета.		
Описывает произведения искусства, их цвета и настроение.		
2.6 МУЗЫКА		
Поет выразительно, естественным голосом, свободно дыша.		
Поет народные и детские песни, соответствующие его возрасту как в группе/ансамбле, так и в одиночку.		
Различает по тембру и звучанию выученные на занятиях музыкальные инструменты.		
Акомпанирует выученным песням и инструментальным произведениям на ритмичных и мелодичных инструментах, соответствующих возрасту.		
Играет на детских музыкальных инструментах, умеет также играть в инструментальном ансамбле.		
Выражает себя творчески через музыкально-ритмические движения.		
2.7 ДВИЖЕНИЕ		
Выполняет основные движения без напряжений, движения скоординированы и ритмичны.		
Выполняет упражнения, развивающие скорость, выносливость и силу.		
Выполняет ритмичные движения одновременно с партнером в паре.		
Двигается в соответствии со своим ритмом, в постоянном и переменном темпе.		
В ходе движений использует различные средства (ленты, кольца, лыжи, санки и т.д.).		
Играет в игры, содержащие спортивные элементы (баскетбол, футбол и т.д.)		
Выполняет основные движения без напряжений, движения скоординированы и ритмичны.		
3. СОЦИАЛЬНОЕ РАЗВИТИЕ		
Способен сравнительно длительному удержанию усилию воли.		
Знает дату своего рождения, свое отчество, домашний адрес; имена и отчества родителей; адрес детского сада.		
Выполняет довольно сложные словесные инструкции взрослых и при необходимости корректирует свою деятельность.		
Осознает себя как гражданина своей страны, уважительно и с гордостью относится к ее символике- флагу, гербу, гимну.		
Учитывает чувства сверстников и взрослых.		
4. УМЕНИЯ, СВЯЗАННЫЕ С СОБОЙ		
Способен описать свои эмоции, выразить их соответствующим образом. Контролирует свои эмоции.		
Ведет себя согласно общепринятым нормам поведения, способен анализировать свое поведение.		
Способен отвечать за свои действия и говорит о своих намерениях.		
Понимает чувства других людей и их вербальное выражение.		

12. LISA 2: KOOLIVALMIDUSE KAART

KOOLIVALMIDUSE KAART

Üldandmed lapse kohta:

Nimi	_____
Sünniaeg	_____
Lasteasutuse nimeus	_____
Rühmaliik	_____
Kodune keel(ed):	_____

1. Üld- ja peenmotoorika (täidab liikumisõpetaja ja/või rühma õpetaja)

--

2. Eneseteenindus

Oskused ja abi vajadus

--

3. Huvid ja motivatsioon

--

4. Mäng ja sotsiaalsed oskused

Mänguoskused, suhted kaaslastega/täiskasvanutega

--

5. Emotsionaalne seisund ja käitumine

--

6. Tunnetustegevus

Tähelepanu, taju, mälu, mõtlemine

--

7. Kõne areng (täidab logopeed ja/või rühma õpetaja)

Mitteverbaalne ja verbaalne suhtlemine, kõne mõistmine ja kasutamine

8. Eeluskused emakeeles ja matemaatikas, silmaring

9. Koolieelses lasteasutuses rakendatud tugiteenused

10. Kokkuvõtte lapse koolivalmidusest

Lapse arengu tugevad küljed	Arendamist vajavad küljed, soovitused
Arvamus koolivalmiduse kohta:	

Kuupäev:

Rühmaõpetajad:

Õppealajuhataja:

Lapsevanem:

Õppekava kooskõlastus ja kinnitamine

Käesolev õppekava on kinnitatud lasteaia direktori 17.09.2019 kässkirjaga nr 1-2/6.

Kooskõlastus:

- Hoolekogu koosolek (13.mai.2019, protokoll nr 1-8/4),
- Pedagoogiline nõukogu koosolek (20.mai 2019a. protokoll nr 2-7/4).

Viimased õppekava muudatused:

- 1) Peatükk 5 „EESTI KEELE KUI TEISE KEELE ÕPE“
- 2) peatükk 11 “TESTID”